...ალ-დემოკრატიული მუშათა პარტია — პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

კვირა 8 სექტემბერი 1918 წ.

ერთობა

ფასი 40 კაპ.

გაზეთის ფასი: 1 თვით 9 მანეთი. ცალკე ნომერი ღირს 40 კაპ. განცხადების ფასი, როგორც პირველ გვერდზე, ისე მეოთხეზე, პეტიტის სტრიქონი—1 მან. სამგლოვიარო განცხადება 15 მან. საჩქარო განცხადება უნდა მოიტანილ იქნას არა უგვიანეს დილის 12 ს. ხელმოუწერელი წერილები არ იბეჭდება. დაუბეჭდავ საგაზეთო მასალას რედაქცია არ ინახავს, ავტორებს უკან ვერ დაუბრუნებს და ამის შესახებ არც მიწერ-მოწერას კისრულობს.

ხელის მომწერლებმა ფული შეიძლება ... სული უნდა გამოგზავნონ: Тифлисъ, ... ящ. 199. Редакція „Эртоба". სხვა ადრესით გამოგზავნილ ფულს რედაქცია ვერ მიიღებს. რედაქციაში პირადათ მოლაპარაკება შეიძლება 10—12 საათამდე. რედაქციისა და კანტორის ადრესი: თფილისი, გოლოვინის პროსპექტი № 12. Тифлисъ. Головинскій проспектъ № 12).

ტელეფონი 16—62.

№ 192 — ორგანო ამიერ-კავკასიის სოციალ-დემოკრატიულ მუშათა ორგანიზაციებისა — № 192

გამოვიდა და იყიდება

პირველი ქართული ლატარიის 5.000.000 მანეთის ბილეთები,

რომლის წმინდა შემოსავალიც გადადებულია ქართული უნივერსიტეტისა და თეატრისათვის.

პირობები:

...გამოცემულია ორასი ათასი ბილეთი ... მილიონი მან. ღირებულობისა, ... სერიით. ყოველ სერიაში ხუთასი ...ეთი. თითო ბილეთში ხუთი კუპონი. ...ბილეთი ოცდახუთი მანეთი ღირს. ...ნი ხუთი მანეთი.

...მოგების დასაფარავათ გადადებულია ნახევარი მილიონი მანეთი, და მოგების რაოდენობა ნაწილდება ამ გვარად:

1	მოგება	100.000 მან.		100.000 მან.
1	„	50.000	„	50.000 „
1	„	25.000	„	25.000 „
2	„	10.000	„	20.000 „
3	„	5.000	„	15.000 „
5	„	1.000	„	5.000 „
50	„	.500	„	25.000 „
180	„	.250	„	45.000 „
2150	„	.100	„	215.000 „

სულ 2393 მომგებიანი ბილეთი 500.000 მ.

3. ბილეთის ან კუპონის პატრონი ის არის, ვისაც ბილეთი ან კუპონი ხელთ აქვს, არავითარი განცხადება ბილეთის ან კუპონის დაკარგვის შესახებ შეწყნარებული არ იქნება.

4. ლატარია გათამაშებული იქნება 25 დეკემბერს 1918 წ. და დაესწრებიან წარმომადგენელნი: საქართველოს ეროვნული საბჭოსი, უმაღლესი მთავრობისა, ტფილისის ქალაქის თვითმართველობისა, ერობისა, სახელმწიფო და ამიერ-კავკასიის ბანკებისა, ლატარიის მომწყობი საბჭო და გამგეობა.

5. მოგების ნუსხა გამოცხადებული იქნება „საქართველოს რესპუბლიკაში". ამის შემდეგ მოგების მისაღებათ უნდა წარმოადგინონ ლატარიის გამგეობაში, ტფილისში, თავიანთი ბილეთები ან კუპონები მეპატრონეებმა; ხვედრ მოგებას მიიღებენ არა უგვიანეს 30 დღისა.

6. ვინც მოგების ნუსხის გამოცხადების დღიდან ერთი წლის განმავლობაში არ წარმოადგენს თავის მომგებიან ბილეთს ან კუპონს, მისი ხვედრი მოგება შემოწირულებათ ჩაითვლება.

ბილეთები იყიდება თფილისში: ამიერ-კავკასიის ბანკში, (ლორის-მელიქოვის ქუჩაზე), საადგილ-მამულო ბანკში (ლორის-მელიქოვის ქუჩ.), ვოლგა-კამის ბანკში (ლორის-მელიქოვის ქუჩა), სამეურნეო ბანკში, სასახლის ქუჩაზე, კოოპერატივ „მეურნე"-ში, პუშკინის ბაღთან, ძველი სემინარიის შენობაში, „კომერსანტი"-ს მაღაზიაში, გოლოვინის პროსპ., № 10, ქართულ კლუბში, მეორე ქართულ კლუბში, წ.-კ. საზ.-ს მაღაზიაში, მსახიობთა კავშირის კანტორაში, ყველა ქართულ რედაქციებში, კიკნაძის წიგნის მაღაზიაში; აფთიაქებში: ახვლედიანისა, რიუტოვისა და ქალაქისა. „ილან-ე ნუარ"-ში, „კახეთი"-ს და „ს...ერო"-ს კანტორებში, „კაფე დე ლოპერა"-ში, „ძმურ ხუგეში", „ქართლი"-ს და „იმედი"-ს რესტორანებში.

პროვინციის მისამართები ცალკე იქნება გამოცხადებული. ბაფრთხილება მყიდველთ: ნაყიდ ბილეთებს არაფერი არ უნდა ჩამოეჭრას!

ყოველივე ცნობებისა და საქმისათვის უნდა მიმართონ ლატარიის გამგე-დირექტორს სოლომონ ახვლედიანს. ლატარიის გამგეობა იმყოფება გოლოვინის პრ., № 34.

ღიაა დილის 10—3-მდე. ტელეფონი 8—28 ან 6—40. საღამოს ტელეფონი—15—17.

ღრმად დამწუხრებული და ცრემლებ შეუშრობელი მამა ხოსრო, დედა ელისაბედ, ძმები ვარლამ, გიორგი და პავლე შოშიტაიშვილები, დები შინავაგე და თებრონე, სიძეები: თომა ცქვიტინიძე და სერგო ხოხიაშვილი, რძლები: პელაგია, სონია და ლიდა თავიანთი შვილებით, მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთ, ნაცნობთ და ამხანაგებს, პირველნი შვილის, მეორენი და მესამენი ძმის, მეოთხენი ცოლის ძმის და მეხუთენი მაზლის

მიხაკო (მიშა) ხოსროს ძე შოშიტაიშვილის

უდროოთ გარდაცვალებას, რომელიც მოხდა ხან-მოკლე ავადმყოფობის შემდეგ 5 ენკენისთვეს ქ. თფილისში. გამოსვენება მოხდება კვირას 8 ენკენისთვეს (ახალი სტილით) დილის 10 საათზე. გონჩაროვის ქუჩა № 50, პანაშვიდი ყოველ დღე საღ. 5 საათზე. დასაფლავება ამავე დღეს წმ. ნინოს სასაფლაოზე. (2—2)

მწუხარებისაგან გულ დამწვარი სიმამრი ალექსი გაბრიელის ძე შანიძე, სიდედრი ტასია ქაიხოსრო ჯიბლაძის ასული შანიძისა, ცოლის ძმები: გიორგი და კოლია ალექსის ძენი შანიძეები და რძალი ოლღა სხვიტარიძის ასული შანიძისა ღრმათ დამწუხრებული აუწყებენ ნათესავთ, მეგობართ და ნაცნობთ, რომ სექტემბრის 8-ს კვირას, 12 საათზე გადახდილ იქნება კუკიის წმიდა ნინოს ეკლესიაში ქ. თფილისში ორმოცის წირვა და პანაშვიდი უდროოთ გარდაცვალებულის დაუვიწყარი სიძის

ირაკლი (ილო) ათანასეს ძე დოლიძის

სულის მოსახსენებლათ. (2—2)

ღრმათ დამწუხრებულნი მეუღლე ევრაქსი შანიძის ასული დოლიძისა, შვილები ასმათი და თინა, ძმა კოლია და დაი მელანია დოლიძეები მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთ, მეგობართ და ნაცნობ-მოკეთეებს, რომ 8 სექტემბერს (ახ. სტ.) კვირას, 12 ს., ქ. თფილისში კუკიის წმიდა ნინოს სასაფლაოზე გადახდილი იქნება ორმოცი დღის წირვა და პანაშვიდი უდროოთ გარდაცვალებულის დაუვიწყარის

ირაკლი (ილო) ათანასეს ძე დოლიძის

სულის მოსახსენებლათ. (2—2)

თფილისის ქართველ სტუდენტთა სამედიცინო წრე ღრმა მწუხარებით აუწყებს ნათესავებს და მეგობრებს წრის გამგეობის წევრის და უმაღლეს კურსების მსმენელის,

სოფიო ნამგალაურის

ტრაღიკულად გარდაცვალებას კავკავში. წირვა და პანაშვიდი დანიშნულია დღეს, 8 სექტემბერს.

ღრმა მწუხარებით ვაუწყებთ საზოგადოებას, რომ 5 სექტემბერს თფ. სახალხო გვარდიის ლაზარეთში ანთებით გარდაიცვალა სახალხო გვარდიის ტყვიისმფრქვეველთა რაზმის უფროსი მუშა მშრომელი, ხალხისთვის და თავისუფლებისთვის თავდადებული გმირი მებრძოლი ძვირფასი ამხანაგი

სეფე მინას ძე ჭელიძე,

რომელსაც დღეს, 8 სექტემბერს, წაასვენებენ რაჭაში, თავის სოფ. ბაჯში.

თფილისში არსებული რაჭა-ლეჩხუმ-სვანეთის კულტურულ-ეკონომიური საზოგადოების გამგეობა.

ძველ მევენახეთა საზოგადოება „კ ა ხ ე თ ი ს"

გამგეობა აცხადებს, რომ საგანგებო კრება, რომელიც 31 აგვისტოს არ შედგა წევრთა საკმაო რიცხვის დაუსწრებლობით; მეორე კრება დანიშნულია ქ. თელავში 20 ენკენისთვეს (ახალი დროით) საღამოს 7 საათზე. ეს კრება წესდების მე-40 მ. თანახმათ კანონიერია რამდენი წევრიც უნდა დაესწროს. კრების საგანია: 1. საზოგადოების ახალი წესდება, 2. დამფუძნებელი კომისიის ინსტრუქცია, 3. მუშა მოსამსახურეთ ჯამაგირები, 4. გ...ის საკითხი, 5. დამატებითი ანგარიში, 6. გამგეობის წევრების ორი კანდიდატის არჩევა და 7. მიმდინარე საკითხები. (2—1).

სახელმწიფო თეატრი

კვირას, 8 ენკენისთვეს 1918 წელს, დილის 11 საათზე, საქართველოს მთავრობის წარმომადგენელი რუსეთში გაბრიელ ხუნდაძე წაიკითხავს მოხსენებას რუსულათ

დღევანდელ რუსეთის მდგომარეობაზე.

შინაარსი: 1. საბჭოს რუსეთის ტერიტორიალური ფარგლები ა) ჩეხო-სლოვაკების და მოკავშირეთა სამოქმედო ასპარეზი. ბ) ხალხის განწყობილება მათთან. 2. საბჭოთა მთავრობა ა) საბჭოთა მთავრობის წარმოშობა, ბ) მისი პოლიტიკა საერთო—სახელმწიფოებრივი და ეკონომიური თვალთახედვით. 3. სხვადასხვა საზოგადოებრივი ძალების განწყობილება მთავრობასთან. 4. საბჭოთა მთავრობის ნაციონალური პოლიტიკა. დასასრულში შეიძლება შეკითხვის შეტანა უკამათოთ.

ადგილების ფასი 1—5 მანეთამდე. ბილეთები იყიდება თეატრის კასაში 11—1 საათამდე და 6—8 მდე. (3—3)

8 კლასიანი ქალ-ვაჟთა უფლებიანი გიმნაზია

ე. ს. ბილანიშვილისა.

გამოცდები და მიღება ყველა განყოფილებებში და კლასებში იწყება 10 ენკენისთვიდან, სწავლა კი 20 ენკენისთვეში; მე-4 კლასში მიიღებიან აგრეთვე კურსდამთავრებული ქალები რკინის გზის სკოლებისა გამოუცდელათ. მხოლოდ ენებს ფრანგულს, გერმანულს და ლათინურს გაივლიან იქვე გიმნაზიაში ცალკე კურსებზე წლის განმავლობაში. მისამართი: ნაძალადევი, ლოტკინის ქუჩა, 30, 10—1 საათამდე. (3—3)

დიპლომატიური გზა

ოსმალეთის მთავრობამ ბერლინში გაგზავნა სათათბიროთ ტალაატ ფაშა და გარეშე საქმეთა სტატს-სეკრეტრის თანაშემწე რეშად-რიკმედ. ბერლინს გაემგზავრა აგრეთვე კონსტანტინეპოლის გერმანიის ელჩი გრაფი ბერნსდორფი. ეს ამბავი გვაუწყა დეპეშამ.

თავისთავად საგულისხმოა, რომ ბერლინში მეტად საყურადღებო და დიდ მნიშვნელოვანი თათბირი იქნება, რასაც საერთაშორისო ხასიათი ექნება. შეუძლებელია აქ არ იქნას წამოყენებული ამიერ კავკასიის და განსაკუთრებით საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის საკითხი.

გერმანიასა და ოსმალეთ შორის ეს საკითხები დასმულია, დღიურ წესრიგში უდგათ.

ამიერ კავკასიისა და საქართველოს შესახებ უმთავრესათ გერმანია-ოსმალეთია დაინტერესებული ორივე მოკავშირეები თავიანთ ჯარებით აქ იმყოფებიან.

ოსმალეთი თავის ისტორიულ უფლებათ სთვლის ამიერ-კავკასიის მთებამდე თავისი დროშა აafრიალოს და აქ პანთურქული საგარეო პოლიტიკა განამტკიცოს.

მისი პოლიტიკა ამიერ - კავკასიაში მხოლოდ და მხოლოდ დაპყრობითია და სხვა გზით არ შეუძლიან მას აქ გაბატონება.

რომელი გულბრიყვილო პოლიტიკოსი დაიჯერებს, რომ ოსმალეთს ამიერ-კავკასია და საქართველოს რესპუბლიკის დაპყრობა ეკონომიურ მოსაზრებით სჭირია. მისი საკუთარი ტერიტორიაც სხვას რჩება, ოსმალეთის სახელმწიფოს შინაურ ბაზრებში სხვები არიან გაბატონებული.

მას სჭირია ამ.-კავ. ხალხების ხელში ჩაგდება და მით „პირველ" ხარისხოვან სახელმწიფოთ გახდომა.

მაგრამ მის უტოპიას ეწინააღმდეგება გერმანიის სახელმწიფო, ანუ სწორეთ, რომ ვსთქვათ, გერმანიის იმპერიალისტების საგარეო პოლიტიკა. მათ შორის ამ ნიადაგზე ერთგვარი უთანხმოება სწარმოებს. ეს უთანხმოება დღიდან საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადებისა თვალსაჩინო შეიქნა და გერმანიამ ოსმალეთს ნება არ მისცა საქართველო თავის პროვინციათ გადაექცია.

გერმანიის აღმოსავლეთის პოლიტიკის გაძლიერება ისე შეუძლებელია, თუ აქ ოსმალეთის ბატონობა იქნება და ამიერ-კავკასიაში ოსმალეთის დროშა იფრიალებს.

უკანასკნელი გარემოება ადგილობრივ შექმნის მუდმივ ომებს, მუდმივ ანარქიას. ეს კი მეტის მეტად დააზიანებს გერმანიის საგარეო პოლიტიკას და მის ეკონომიურ ინტერესებს.

ვერ ვიტყვით, რომ გერმანიის იმპერიალისტებს იდეალისტური მისწრაფება ჰქონდეთ და მას ჩვენი დამოუკიდებლობა და არსებობა აინტერესებდეთ. ყოველი იმპერიალისტური სახელმწიფო ახალი ადგილების შეძენას ეტრფის და ამ ნიადაგზე მუშაობს. მხოლოდ იმ განსხვავებით, რომ გერმანიას საერთო მდგომარეობის მეოხებით არ შეუძლია აქ ამ თავიდანვე პოლიტიკური დაპყრობითი ავანტიურა აწარმოვოს და ისეთი მიზანი დაისახოს, როგორსაც ამ ჟამად ისახავს ოსმალეთი.

შინაურ ძალთა განწყობილება, შეთანხმების სახელმწიფოების გერმანიის წინააღმდეგ გალაშქრება, ნეიტრალურ ქვეყნების სიმპატია თუ ანტიპატია გერმანიის მთავრობას აიძულებს ამიერ-კავკასიაში სხვა პოლიტიკა აწარმოვოს და განსაკუთრებით საქართველოს დამოუკიდებელი არსებობა განამტკიცოს. წინააღმდეგ შემთხვევაში მრავალგვარ რისხვას დაატეხს, ეს მისთვის ხელსაყრელი არ არის და მის მომავალ საგარეო პოლიტიკას დიდ ზიანს მოუტანს.

ამიტომაც არის იგი საქართველოს დამოუკიდებელ რესპუბლიკის დამცველათ გამოდის და ამის შესახებ ოსმალეთის მთავრობასთან დიდი ხანია მოლაპარაკება აქვს.

აქ მათ შორის ბევრი სადაო კითხვებია წამოყენებული. ცდილობენ უთანხმოება დიპლომატიური გზით მოაწესრიგონ. ამ მიზეზით აიხსნება, რომ სამშვიდობო კონფერენცია კონსტანტინეპოლში ამდენ ხანს არ შესდგა.

გერმანიამ კარგათ იცის, რომ ოსმალეთის მთავრობა აზიური დიპლომატიის გზით კონსტანტინეპოლში ისეთ ურთიერთობას შექმნიდა, რომ თავის დაპყრობითი პოლიტიკას ნიადაგს მოუმზადებდა. ოსმალეთი მოქახრაკებული გზით კონსტანტინეპოლის კონფერენციაზე იმდენ მოწხრე დელეგატებს მოუყრიდა თავს, რომ გერმანიას იქ ბრძოლა მოუხდებოდა და ოსმალეთის განზრახვის წინააღმდეგ აშკარათ უნდა წასულიყო ან და საწინააღმდეგო დემონსტრაცია გაეკეთებია.

ეს კი ხელსაყრელი არ იყო გერმანიისთვის და მოკავშირე სახელმწიფოს ასე არ აუმხედრდებოდა.

მართალია, დღეს დიპლომატია ისეთი ძლიერი იარაღი აღარ არის, როგორც ეს იყო მეთვრამეტე საუკუნეში ან და მეცხრამეტე საუკუნის დასაწყისში, დღეს იარაღი და ძალა ქმნის პოლიტიკას, მაგრამ მოკავშირე და მეგობარ სახელმწიფოებთან დიპლომატიური გზით მორიგებას დიდი მნიშვნელობა აქვს და ეს გზა მას მრავალ უსიამოვნობას აცდენს.

ეჭვს გარეშეა, ოსმალეთის მთავრობის წარმომადგენლები ამ მიზნით არიან გაწვეულნი ბერლინში და გერმანიასა და ოტომანიის იმპერიის შორის საგარეო საქმის შესახებ სერიოზული მოლაპარაკება ექნებათ.

გერმანიის მთავრობის სურვილია კონსტანტინეპოლის მომავალ კონფერენციაზე მათ შორის არსებული დავა აღარ იყოს და ფორმალურათ დააკანონონ ის, რაც უკვე შეთანხმებულათ შემუშავებული ქონდათ.

ყოველ შემთხვევაში ჩვენს მთავრობას სიფრთხილე და თვალყურის დევნება ჰმართებს. ბერლინში გაწვეული ოსმალეთის წარმომადგენლები ჩვენ სახელმწიფოებრივ არსებობაზედაც იმსჯელებენ და ჩვენი საკითხი მთელი თავისი სიგრძე-სიგანით იქნება იქ დასმული. გარეთ თვალყურის დევნება, შინ გამაგრება და ძალის მოკრება მთავარი ძალაა, რომელიც ჩვენ საშვალებას მოგვცემს ჩვენი არსებობა და თავისუფლება უზრუნველვყოთ და იმპერიალისტთა საფრთხისაგან თავი დავიფაროთ.

უმცირესობათა უფლებები

საქართველო დემოკრატიული ქვეყანაა. მისი სახელმწიფოებრივი საქმე ულტრესათ დემოკრატიულ პარტიის სოც.-დემ. უჭირავს. ეს პარტია ყოველთვის იყო ცნობილი, დაჩაგრული და შევიწროებულ ერთა დაცვით. მუშათა კლასის იდეოლოგია ავალებდა მას ასეთ მოსარჩლეობას. ამიტომ ყველა ერის ჩაგრულნი იყრიდენ თავს მის გარშემო. თვით ქართველი ერის, როგორც დაჩაგრული მთელ თავის სიმპატიას მისკენ ხრიდა. დღეს, როცა საქართველოს რესპუბლიკის ბედს ეს პარტია განაგებს, მის ტერიტორიაზე ადგილი არ უნდა ქონდეს სხვის უფლებათა შეზღუდვას და სხვის შევიწროვებას, მართალია ჩვენ დიდი ბრძოლა გვიხდება მრავალ უცხო ელემენტებთან, რომელნიც შოვინიზმით გაჟღენთილნი, თავის ფარულ განზრახვათა განსახორციელებლად ებრძვიან ჩვენ დემოკრატიას და მის თვითეულ ნაბიჯის გადადგმას აძნელებენ. მაგრამ ეს გარემოება ვერ გახდება საბუთად მათი პოლიტიკური უფლებების შეზღუდვისა.

ჩვენ ვქმნით დემოკრატიულ სახელმწიფოს და ამის მიხედვით ყველას უნდა მიეცეს უფლება ამ აღმშენებლობაში მონაწილეობის, განურჩევლად იმისა, თუ რა შეხედულებებს, აზრებს და რწმენას იზიარებს ესა თუ ის ჯგუფი, წრე, ან პარტია. შოვინიზმს, სახელმწიფოს წინააღმდეგ გამოსვლებს ჩვენ შეგვიძლია ყოველი საშვალებით ვებრძოლოთ, მაგრამ პოლიტიკურ უფლებებს კი ვერავის შევუზღუდავთ. ამ მხრივ ჩვენ ვდგევართ დემოკრატიულ უფლებრივ ნიადაგზე. ეს ნიადაგი კი გვეუბნება, რომ უფლება რესპუბლიკის ცხოვრებაში მონაწილეობისა ყველა მოქალაქეს უნდა მიეცეს.

თუ დღემდე ვერ მოგვიხერხებია უმცირესობათა წარმომადგენლობის აყვანა ეროვნულ საბჭოში, ეს მხოლოდ იმ მრავალ დამაბრკოლებელ მიზეზთა გამო, რომელიც ხელს გვიშლიან ცხოვრებაში. ჩვენი სურვილი იყო და არის დაუყოვნებლივ რეალიზაცია უმცირესობათა უფლებისა, ისეთებისაც კი, რომელნიც სრულიადაც არ გამოიჩენენ ლოიალობას ჩვენი მთავრობისადმი. ჩვენ პოლიტიკურ უფლებებს ვარიგებთ არა ლოიალობის მიხედვით, არამედ მოქალაქეობის (ქვეშევრდომობის). მხოლოდ ის, ვინც არ სცნობს საქართველოს რესპუბლიკას თავის სახელმწიფოთ და არ ღებულობს მისი მოქალაქის მოვალეობას, ვერ იქნება მისი პოლიტიკური ცხოვრების თანაზიარი.

დანარჩენთათვის კი ტეხნიკურ დაბრკოლებათა გახსნისთანავე—გზა გახსნილი უნდა იქნეს.

ჩვენმა ეროვნულმა საბჭომ ეს პრინციპი თავის კანონმდებლობითი არსებობის პირველ დღიდანვე განაცხადა. და იგი დღესაც ამ პრინციპს ადგია. გასულ კრებაზე ნაციონალ დემოკრატების ბრძენმა პოლიტიკოსებმა უაზრო და უმიზნო ობსტრუქციით სცადეს ამ საკითხის ჩაშლა, მაგრამ ამაოა მათი ცდა, იგი მხოლოდ მათ შოვინისტურ გულს და შავ კბილებს გამოააშკარავებს. დემოკრატია კი მაინც თავის გზით ივლის და თავის მიზანს განახორციელებს.

ჩვენ მივცემთ უმცირესობათ კანონიერ უფლებებს, რომელნიც მათ ეკუთვნით

და ამასთანავე მოვითხოვთ მათგან კანონიერ მოვალეობათა ასრულებას. მაგრამ ეს ჩვენი ძველ ფეოდალთა ნაშთნი რომ მათ პოლიტიკურ უფლებების შეზღუდვას და განიავებას შესტრფიან—რაღა პირით მიდიან მათთან მოვალეობის ასრულების მოსათხოვათ? ბალღობაა ვიფიქროთ, რომ უფლება აყრილი ერთგულებას გამოგვიცხადებს. შეიძლება ბევრმა უფლება მოსილმაც არ ისარგებლოს ამ უფლებით, როგორც ეს დემოკრატიას მოესურვება. მაგრამ განა ნაციონალ დემოკრატები კი ბოროტათ არ სარგებლობენ იმ უფლებებით, რომელიც მათ დემოკრატიის რევოლიუციონურმა ბრძოლამ მოუპოვა? განა ისინი თვით ამ დემოკრატიის დასამარებას არ ცდილობენ?

მაგრამ დემოკრატიას ფიქრათაც არ მოსდის მათ უფლებრივი შეზღუდვით ამოსდოს ლაგამი და თუ ქართველ შოვინისტებს არ ვზღუდავთ, სხვა ერის ნაწილებმა რაღა დააშავა? აქ დავაშავეთ მხოლოდ ჩვენ უმცირესობათა კანონის დაგვიანებით, მარა დავაშავეთ გარეშე პირობების გამო და არა ჩვენი სურვილით. დავაშავეთ შეიძლება იმითაც, რომ ამ ეროვნებათა უმცირესობების უსგავსოთ წამქეზებელთ ჩვენს წინააღმდეგ და არეულობაში ჩამბმელთ დროზე ლაგამი არ ამოვსდეთ და დემოკრატიის მთელი რისხვა არ დავატეხეთ თავს.

დღეიდან კი ასეთი მდგომარეობა უნდა შეიცვალოს: სასტიკი ბრძოლა ყველა რესპუბლიკის მოწინააღმდეგეთ, სრული უფლებები ყველა მის მოქალაქეთ, განურჩევლად ეროვნებისა და სარწმუნოებისა.

პ რ ე ს ა

„ტრუდოვოე“ ზნამია“-ს გუშინდელი ნომერიც სავსეა ხელის ხელ საგოგმანები „მარგალიტებით“.

პირველ სიტყვას გაზეთი ბ. გეგეჭკორის მოსაგონებლათ ამბობს:

„ჩვენს წერილზე, რომელიც ვუძღვენით დუშეთში მარტივი იუსტიციის წესით დასჯილ ჩვენი პარტიის ძველი წევრის მ. გეგეჭკორის ხსოვნას, ერთ და იმავე დროს გამოგვეხმაურენ „ბორბა“ და „ერთობა“. პირველი თავდაჭერილათ, მეორე—ალვირწახსნილად. პირველი ხომ ინტერნაციონალურ მკითხველებს ესაუბრება, მეორე—მხოლოდ თავის თანამოაზრეებს“.

რაში გამოიხატა ჩვენი გაზეთის ალვირ-წახსნილობა, რომლის შესახებ ემასლაათება ეს გაზეთი თავის „ინტერნაციონალურ“ მკითხველებს? ამას ის არ ასახელებს. რატომ ჰგონია „ტრუდოვოე ზნამიას“, რომ მხოლოდ რუსულ ენაზე შეიძლება მოიპოვებოდეს ინტერნაციონალური მკითხველები, მხოლოდ ამ ენაზე შეიძლება ინტერნაციონალური აზრების გავრცელება?

ამას გარდა, რა შედარება შეიძლება მიშა გეგეჭკორსა და კალენიკე გოგიბერიძეს შორის, როცა გაზეთი სწერს:

„ზოგიერთი უვარგისი ჩვენი ამხანაგები ბევრით უკეთესი არიან ზოგიერთ თქვენს საუკეთესო ამხანაგებზე და არა მარტო ისეთებზე, როგორიც არის კალენიკე გოგიბერიძეო“.

კალენ. გოგიბერიძის საქმე სისხლის სამართლის ჩვეულებრივი საქმეა, მიშა გეგეჭკორის საქმე—სახელმწიფო ღალატია, სოციალისტური მთავრობის წინააღმდეგ შეიარაღებული აჯანყების მოწყობაა.

ჩვეულებრივი სისხლის სამართლის წესით დამნაშავე კალენიკე გოგიბერიძე განდევნილია პარტიიდან, რატომ აჭკიდებია „ტრუდოვოე ზნამია“ სახელმწიფოს მოღალატეს?

ვითარცა ინტერნაციონალიზმის მოციქულს, „ტრუდოვოე ზნამიას“ მიზნათ დაუსახავს დაშლილი ამიერ-კავკასიის აღდგენა... ქალაქთა კავშირის, ანუ „სოგორ“-ის საშვალებით.

„ნაციონალისტურმა ქარტეილმა ჩაახშო კულტურულ დემოკრატიული ორგანიზაციები, რომელთაც მთელი ამიერ-კავკასიისთვის ჰქონდა მნიშვნელობა, მხოლოდ ქალაქთა კავშირი გადარჩა. „სოგორი“ თავის მნიშვნელობას დაჰკარგავდა, უკეთუ ის მხოლოდ საქართველოს ქალაქებს გააერთიანებდა“.

მაშასადამე, გაზეთის აზრით, უნდა შენახულ იქნას ეს დაწესებულება, როგორც იყო იმ სახით, ან ცოტათი შეიცვალოს. ჩვენის აზრით კი,—ქალაქთა კავშირები უნდა მოეწყოს ჯერ ცალკე რესპუბლიკებში, შემდეგ შეიძლება მხოლოდ ლაპარაკი მათ გაერთიანებაზე!

რეგულიარული ჯარის შესახებ ჩვენს გაზეთში მოთავსებული წერილი „გრუზია“-ს არ მოსწონს იმიტომ, რომ

„ეს ჯარი, „ერთობის“ აზრით, საჭიროა უპირველესად ყოვლისა რევოლიუციონურ მონაპოვართა დასაცავად. ასეთ პირობებში კი მართლა ძნელია რაიმე მკვიდრი საქმის შექმნა იმიტომ, რომ მთავარ რევოლიუციონურ მოპოვებათ ითვლება დისციპლინის დარღვევა, ყოველგვარი მოვალეობის უარყოფა შრომის ყოველ დარგში“.

მხოლოდ ეს არის რევოლიუციის მონაპოვარი?

მემამულეთ განჩამორთმეული და გლეხებზე გაცემული მიწები არის თუ არა რევოლიუციით მონაპოვარი?

საქართველოს ეროვნული საბჭო

6 სექტემბრის სხდომა.

ს. ფირცხალავა კითხულობს წინა სხდომაზე მიღებულ კანონ-პროექტების საბოლოო ტექსტს. საბჭო სარედაქციო შესწორებებს ამტკიცებს.

კანონ-პროექტი რესპუბლიკის დროებითი საგანგებო სასამართლოს შესახებ.

ი. ბარათაშვილი. 5 ივლისს ჩვენ მივიღეთ სიკვდილით დასჯის კანონი, რომელიც უმაღლესი საფეხურია სასჯელისა, მაგრამ წესები როგორ უნდა გატარებულიყო ცხოვრებაში ეს კანონი, მაშინ არ შეგვიმუშავებია, წარმოდგენილი კანონ-პროექტი სწორედ ამ წესებს შეიცავს. საბჭომ ეს მუხლი უკამათოდ მიიღო.

ს. დადიანი. რომ ბრალდებულს მიეცეს თავის დაცვის საშუალება, აუცილებლად საჭიროა საკასაციო საჩივრის შეტანის ვადა გაგრძელებულ იქნას 3 დღემდე (კანონ-პროექტში კი ნაჩვენები იყო ორი დღე). საბჭომ ეს შესწორება მე-16 მუხლისა უკამათოდ მიიღო.

მომხსენებელი კითხულობს შემდეგ მუხლებს. კანონ-პროექტის პირველი ნაწილის მუხლობრივ განხილვის შემდეგ სიტყვას იღებს **იუსტიციის მინისტრი**, რომელიც ამბობს: იურიდიულ კომისიას კანონ პროექტში გამოუტოვებია ერთი ფრიად მნიშვნელოვანი მუხლი: თუ საგანგებო სასამართლოს მიერ გამოძიებაში დამტკიცდა რომ ბრალდებული დამნაშავეა, ისეთ ბრალდებაში, რომელიც სიკვდილით არ ისჯება, მაშინ საგანგებო სასამართლომ განაჩენი არ უნდა გამოიტანოს, ასეთი საქმე უნდა გადაეცეს სათანადო სასამართლოს. ამას მოითხოვს სამართლიანობის პრინციპი. მე წინადადება შემომაქვს ეს მუხლი აუცილებლათ შეტანილ იქნას კანონპროექტში.

მომხსენებელი მინისტრის მიერ ნაჩვენებ გზით შეიძლება საქმე დაგვიანდეს გაჭიანურდეს და სწორედ ამ მოსაზრებით ამოიღო კომისიამ ხსენებული მუხლი.

შ. მესხიშვილი. (იუსტიც. მინისტრი) სწორედ სახელმწიფოებრივი ინტერესები მოითხოვდენ სასწრაფოთ, დაჩქარებით დამნაშავეთა გასამართლებას და ამიტომაც არსდება საგანგებო სასამართლო, მაგრამ თუ კი გამოირკვა, რომ დამნაშავეს ისეთი ბრალი არ ედება რომელიც სიკვდილის კანონით დაისჯება, მაშინ რატომ უნდა მოუსპოთ მას საშვალება, რომ ჩვეულებრივ ნორმალურ პირობებში იმართლოს თავი. სხვების ასეთი დანაშაულს თუ ჩვეულებრივი სასამართლო არჩევს, მაშინ რატომ მას არ უნდა მივსცეთ ამის საშვალება? მინისტრი მაგალითებით ამტკიცებს, რომ სამართლიანობის პრინციპი მოითხოვს, რომ თუ საგანგებო სასამართლომ ბრალდებული იცნო ისეთ დამნაშავეთ, რომლის გამო სიკვდილით თავ-ჯა არ შეიძლება, გადაეცეს ჩვეულებრივ სასამართლოს.

საბჭომ იუსტიციის მინისტრის წინადადება მიიღო და დაადგინა ხსენებული მუხლი შეტანილ იქნას კანონ-პროექტის პირველ ნაწილის უკანასკნელ მუხლათ. საბჭომ განიხილა კანონ-პროექტის სხვა მუხლებიც და დაამტკიცა.

შ. მესხიშვილი. ამ სასამართლოს დაარსება გამოიწვია განსაკუთრებულმა მდგომარეობამ, ამიტომ ეს კანონი გაუქმებულ იქნება მაშინ, როცა შემოღებულ იქნება ნაფიც მსაჯულთა ინსტიტუტი. მინისტრი მოითხოვს ეს დამატება სახით შეტანილ იქნას კანონ-პროექტში.

რ. არსენიძე: მე დიმატების წინააღმდეგი არაფერი მაქვს, მხოლოდ არ ვიცი როდის უნდა შევიდეს ეს კანონი ძალაში. კანონ-პროექტში ეს აღნიშნული არ არის. მე წინადადება შემომაქვს ეს კანონი ძალაში შევიდეს დღიდან მისი გამოქვეყნებისა მთავრობის ოფიციოზ „საქართველოს რესპუბლიკაში“.

არსენიძის წინადადება მიღებულ იქნა.

რ. გაბაშვილი. მე შემოაქვს წინადადება მალე გამოცხადებულ იქნას ეს კანონი საქართველოს რესპუბლიკაში.

კანონ პროექტი საგამომძიებლო ნაწილის შეცვლის შესახებ.

მომხსენებელი **რ. არსენიძე:** ჩვენ ახლა გამომძიებლები არ გვყავს, რადგან ისინი უბრალო მოხელენი არიან, რუსეთის კანონების მიხედვით ცალკე უნდა არსებობდეს გამომძიებელთა ინსტიტუტი, მაგრამ ჩვენში პრაქტიკაში ეს მოვალეობა დაკისრებული ჰქონდათ მომრიგებელ მოსამართლეთა თანაშემწეებს, უკანასკნელნი კი სავსებით დამოკიდებულნი იყვნენ თავიანთ უფროსებისაგან და აკეთებენ იმას, რასაც ზევიდან უკარნახებდენ. გამოძიება კი უნდა იყოს სრულიად დამოუკიდებელი, ყოველივე გავლენას მოკლებული, პირუთვნელი და სამართლიანი. ეს შეიძლება იქნეს მაშინ, როცა გამომძიებელთა ინსტიტუტი იარსებებს დამოუკიდებლათ სხვა ორგანოებისა ცალკე. თვით კანონი რუსეთში კარგი იყო, მხოლოდ ჩვენში გადაამახინჯეს. ამიტომ ჩვენ პირდაპირ შევიღეთ რუსეთში არსებული კანონები ამ დადგენილების შესახებ. მომხსენებელი კითხულობს შტატებს. გაბაშვილს შეაქვს შესწორებები კანონპროექტში ზოგიერთ მოხელეთა ჯამაგირების გადიდების შესახებ; საბჭომ გაბაშვილის შესწორებები უარყო.

მ. კლიმიაშვილს ს. დემოკრატიული ფრაქციის სახელით შემოაქვს წინადადება უზნის გამომძიებლის საქმის მწარმოებელს დაენიშნოს 400 მ. მაგივრათ 550 მ. საბჭომ ეს წინადადება მიიღო.

კანონპროექტი საქართველოს რესპუბლიკის დროშის შესახებ.

მომხს. **კ. მაყაშვილი** (უპარ.). საქართველოს ძველ დროიდანვე ჰქონდა დროშები, რომლის შესახებ აღწერილობა არსებობს ბერძნულ, ლათინურ და სხ. ენებზე.

შარშან, წინანდელმა ეროვნულმა საბჭომ მოიწვია სპეციალისტები და მცოდნე პირები და მათ მიიღეს საქართველოს დროშათ სამფეროვანი დროშა: წითელი, თეთრი და შავი. კომისიამაც ეს სამფეროვანი დროშა მიიღო.

სოციალისტ რევოლიუციონერთა ფრაქციის სახელით **ბარბაქაძე** აცხადებს, რომ ჩვენ გვაქვს ერთი დროშა, რომლის ქვეშ ვდგევართ და ამიტომ სამფეროვანი დროშის მიღების დროს კენჭის ყრაში ჩვენი ფრაქცია თავს შეიკავებსო.

რ. არსენიძე მე მომხრე ვარ სახელმწიფოსათვის დარჩეს ასეთი სამფეროვანი დროშა, რადგანაც პარტიისათვის გვაქვს წითელი დროშა (ძლიერი ტაში).

დ. ჩიქ-ვანი რ. დემოკრატების სახელით ვაცხადებ, რომ ჩვენი ფრაქცია სურვილს გამოსთქვამს დღეიდან ეს სახელმწიფო დროშა გამოკიდულ იქნას საქართველოს უმაღლეს სახელმწიფო დაწესებულების სასახლის წინ.

საბჭომ წარმოდგენილი კანონ-პროექტი მიიღო.

საბჭომ დაადგინა 4 საათამდე გაგრძელდეს სხდომა. განსახილველია კანონ-პროექტი ეროვნულ უმცირესობათა შესახებ.

აკ. ხ—უა.

(დასასრული იქნება)

დეპეშები

(ამიერ-კავკასიის დეპეშათა სააგენტო).

6 სექტემბერი.

მოსკოვი. გაზეთი „პრავდა“ იუწყება, რომ საბჭოთა მთავრობას საკმაო საბუთები აქვს იმის დასამტკიცებლათ, რომ შეთქმულებაში მონაწილეობა აქვთ მიღებული უცხო სახელმწიფოთა სამხედრო და დიპლომატიურ წარმომადგენლებს. საგანგებო კომისიას ხელთ აქვს ლოკარტის მიერ ხელმოწერილი ქაღალდი, საიდანაც სჩანს, რომ შეთქმულებს მოსკოვში მფარველობდა ბრიტანეთის მისსია. კაპიტან რონკალის შესახებაც არის ცნობები. ქაღალდებს აზის ბრიტანეთის მისიის ოფიციალური ღერბი და ბეჭედი და დასმული აქვს 18 აგვისტოს თარიღი. შეთქმულებს შედგენილი ჰქონდათ გეგმა, თუ როგორი მთავრობა უნდა შეედგინათ გადატრიალების შემდეგ. განსაზღვრული იყო დიქტატურის შედგენა 8 პირისაგან. [illegible] სა, რომ ბრიტანეთის მისიის ლოკარტი [illegible] სიას ხელთ აქვს [illegible] რომ [illegible] ლობის სათავე იყო ბრიტანეთის [illegible] ახლო მონაწილეობას იღებენ [illegible] გეთის გენერალური ელჩი [illegible] ფრანგი გენერალი ლიავერგი [illegible] მრავალი ფრანგი და ინგლისელ[illegible] რები.

ტაშკენტი. სახალხო კომისარ[illegible] ჭოს თავმჯდომარეს აცნობეს. [illegible] საერთო პოლიტიკური მდგომ[illegible] ასეთია. ლენინი რჩება. ამ მკვლ[illegible] განზრახვის გამო ყველა ქალაქებ[illegible] და ბურჟუაზიის აღწერა, დაჭე[illegible] თეთრგვარდიელების დახვრეტა. [illegible] გვარი განზრახვის დროს (გამოტ[illegible] ლია). რევოლიუციის წინააღმდეგ[illegible] სვლისათვის ბურჟუაზია მასსიურ[illegible] ნება დახვრეტილი. ყველა მხრი[illegible] სახლებთ. მიღებულია ზომები. ც[illegible] ლური აღ. კომიტეტის მიერ მ[illegible] იქნა წითელი ტერორის ამოქმედ[illegible] სრულიად განადგურება წითელგ[illegible] ელთა. ჩვენი მდგომარეობა ფრ[illegible] კარგათაა. ცარიცინის ფრონტზე [illegible] დავამარცხეთ, რომელიც დონისკე[illegible] იქცა. დონის ოლქში ბევრ ალაგა[illegible] ჭოთა მთავრობა დამყარდა. გენ. [illegible] ნოვის ჯარები ჩვენს მხარეზე გად[illegible] და იბრძვიან ჩვენთან ერთად [illegible] ტერინოდარის ახლოს და სი[illegible] თან. წითელ არმიაში საუცხოვო [illegible] ციპლინაა. მოწინააღმდეგეთა ბა[illegible] სრული არევ დარევა და გან[illegible] ამიერ კავკასიის შესახებ ცნობებ[illegible] მოგვეპოვება, როგორც კი მივი[illegible] გაცნობებთ: ამ დღეებში მივიღეთ [illegible] მანიიდან ახალი ხელშეკრულობა, [illegible] ლითაც გვიბრუნდება შემდეგი ქალა[illegible] ფსკოვი, დვინსკი, დონის ოლქის [illegible] დილი ნაწილი, ვილნო, გროდნო.

მოსკოვი. ბრესტის ხელშეკრუ[illegible] დამატება, რომელიც დამტკიცებუ[illegible] ხელმოწერილია სვერდლოვის მიერ [illegible] ზავნილ იქნა საგანგებო შიკრიკის ხ[illegible] ბერლინში ამგვარსავე ხელშეკრულ[illegible] გადასაცვლელად.

სტოკჰოლმი. გაზეთი „პოლიტიკ[illegible] სწერს ლენინის მოკვლის განზრა[illegible] შესახებ, რომ გაფანტულ იქნას [illegible] ატმოსფერა დასავლეთში, ანგარ[illegible] გასწორებას მიჰყვეს ხელი აღმოსავლ[illegible] ში. მოკვლა მას შემდეგ განიზრა[illegible] როცა დარწმუნდენ, რომ რუსეთის მ[illegible] რობის დაშინება შეუძლებელი [illegible] ურიცკის მკვლელი ინსტიქტიურად [illegible] ლისის მისიაში გაიქცა, სადაც ის ყვ[illegible] წევრებს იცნობდა და სადაც მას კ[illegible] გათ იცნობდენ.

სოციალ-დემოკრატია და საქართველოს სახელმწიფოს ორგანიზაცია

(ნოე ჟორდანიას მოხსენება).

(გაგრძელება)

5. რესპუბლიკის ფორმა.

საქართველოს ფაქტიური კონსტიტუცია ეყრდნობა სამ კლასის მუშათა, წვრილი ბურჟუაზიის და გლეხობის საზოგადოებრივ ურთიერთ დამოკიდებულებაზე. ეს კლასები სავსებით დემოკრატიულია და მათი ცხოვრების ინტერესები თხოულობენ დემოკრატულ პოლიტიკურ დაწესებულებებს. ამ სოციალურ საფუძველზე შეიძლება აშენება სახელმწიფოებრივი მართვა - გამგეობის მხოლოდ ერთი ფორმის—რესპუბლიკის. ჩვენ ვიმყოფებით ისეთ ქვეყნის და ერთა მდგომარეობაში, რომლებმაც შესძლეს დამკვიდრება დემოკრატიული რესპუბლიკის ძლიერი ბურჟუაზიული კლასის ჩამოყალიბებამდე.

რა არის დემოკრატიული რესპუბლიკა?

რომ წარმოდგენა ვიქონიოთ ამაზე, საჭიროა გამოვარკვიოთ რესპუბლიკის ფორმები.

კ. მარქსი სცნობს სამ ფორმას რესპუბლიკისას: პარლამენტარული, დემოკრატიული და სოციალური.

უკანასკნელი ფორმა რესპუბლიკისა კერძო საკუთრების გარეშე დგას, ხოლო კაუცკის სიტყვით „დემოკრატიული რესპუბლიკა—ეს ერთად ერთი პოლიტიკური ფორმაა, რომლის მოთავსება შეიძლება სოციალიზმთან, ამიტომ რჩება ორი ფორმა რესპუბლიკისა: პარლამენტარული და დემოკრატიული.

პირველად ტიერმა უწოდა 1849 წ. საფრანგეთის რესპუბლიკას პარლამენტარული, როცა პარლამენტიდან განდევნილ იქნა მონტალიარები როლენტის მეთაურობით. ამასობაში ეს თავის თავად წარმოადგენდა ისეთ რესპუბლიკას, სადაც ბატონობდა ბურჟუაზია, რომელიც ორი ფრთა ლეგიმიდისტები და ორლეანისტები ვერ შეთანხმდენ სამეფო კანდიდატზე და ამიტომ ჩაებდაუჭენ რესპუბლიკას.

კაუცკი სწერს: „ბურჟუაზიას შეუძლია ბატონობა მხოლოდ პარლამენტარულ მონარქიის დროს, როცა ამ მონარქიის მეთაური წარმოადგენს უბრალო დეკორაციას“, ე. ი. ბურჟუაზიის მიუცილებელი მოთხოვნილება პარლამენტარული რეჟიმია, იქნება ის რესპუბლიკის ფორმა, როგორც საფრანგეთშია, ანუ მონარქიის, როგორც ინგლისში—ეს სულ ერთია. კ. მარქსის სიტყვებით ბურჟუაზიას 1849 წ. ტიერის მეთაურობით ასე ესმოდა რესპუბლიკა: „ეს პარლამენტარული ფორმაა ბურჟუაზიის ბატონობის, რომელიც შეუზღუდველია ვეტოთი—როგორც მონარქია—აღმასრულებელი ძალით და პალატის ვადის შესრულებამდე დათხოვით“. (ბრ. 185)

ერთი სიტყვით, ბურჟუაზიულ რესპუბლიკანურ პარლამენტარული წყობილების დამახასიათებელია ის, რომ ამ წყობილების დროს მთელი ძალა-უფლება, როგორც საკანონმდებლო, ისე აღმასრულებელი და სასამართლო არის მხოლოდ პარლამენტის ხელში. თვითმპყრობელი მეფის მაგივრად არის თვითმპყრობელი პარლამენტი, თავად-აზნაურობის მაგივრად—ბურჟუაზია. პრინციპი ერთნაირია—უსაზღვრო გაძლიერება ცენტრალური მთავრობის, მხოლოდ ეს ხდება სხვადასხვა ფორმით და საშუალებებით.

როცა ბურჟუაზია ხელთ იგდებს ეკონომიურ ძლიერებას, მაშინ ის პოლიტიკურადაც ბატონდება. პარლამენტარული წყობილების ბატონობის დროს ბურჟუაზიის ხელში კანონების გამოცემა, მათი ასრულება (ადმინისტრაცია, პოლიცია, ჯარი და სხვ.).

არც ერთ ამ ფუნქციას ის არ ანიჭებს არც ხალხს, და არც სხვა პარლამენტისაგან დამოუკიდებელ ორგანოებს.

ამ რიგათ პარლამენტარული რესპუბლიკა გულისხმობს ვეებერთელა ცენტრალურ სახელმწიფოებრივ მექანიზმის და მოხელეთა მთელს არმიას. მარქსი სწერს: „საფრანგეთის ბურჟუაზიის მატერიალური ინტერესები მჭიდროთ დაკავშირებულია ფართე სახელმწიფო მექანიზმის შენახვასთან. აქ უურის თავს ის ბურჟუაზიის ზედმეტ მცხოვრებთ და მათ სახელმწიფო ჯამაგირის სახით უსრულებს იმას, რასაც ისინი ვერ ღებულობენ მოგების, პროცენტების, რენტის და ჰონორარის სახით“.

ამ სახით პარლამენტარული წყობილება პირდაპირ აძლიერებს ბურჟუაზიას არა თუ პოლიტიკურათ, არამედ—მატერიალურადაც აძლევს რა მათ შვილებს „თფილ ადგილებს“.

ამ რიგათ იქმნება მთავრობა გამოყოფილი ხალხისაგან და მის წინააღმდეგ მიმართული. მარქსის სიტყვებით ასეთ პირობაში საერთო ინტერესი ეთიშება საზოგადოებას და უპირდაპირდება მას, როგორც უმაღლესი საყოველთაო ინტერესი.

ამ ნაირათ პარლამენტარული წყობილების დროს ყველაფერი ის, რასაც აზის ბეჭედი საზოგადო ინტერესისა დაწყებული ხიდებით, სასკოლო შენობებით, კომუნალური ქონებით, სოფლური ქონებებით და გათავებული რკინის გზებით, ნაციონალური ქონებებით, უნივერსიტეტებით, საზოგადოების წევრის თვითმოქმედების სფეროდან გამოდის და ხდება მთავრობის სამოქმედო საგნათ. (ib 954).“

პარლამენტარული რესპუბლიკა—ეს იგივე პარლამენტარული მონარქიაა უმონარქოდ და პირიქით. პარლამენტარული მონარქია თავისი სტრუქტურის მიხედვით იგივე პარლამენტარული რესპუბლიკაა უპრეზიდენტოთ. დამახასიათებელი თვისება რესპუბლიკისა, პრეზიდენტი კი არ არის, და არც საყოველთაო საარჩევნო უფლება, არამედ—პარლამენტარული რეჟიმი, ე. ი. ბურჟუაზიის პოლიტიკური დიქტატურა, ყოველ ნაირი ძალა უფლების თავის ხელში მოგროვებით. ამ რეჟიმის მეოხებით ისინი სახელმწიფოს ფარგლებში არ ითმენენ და არ აძლევენ ნებას სხვა რომელიმე ძალაუფლების დამკვიდრებას, თუ ის ცენტრთან არ არის დამოკიდებული და უკანასკნელი მას კონტროლს არ უწევს. ამიტომ ცენტრში გადატრიალება ნიშნავს მთელს სახელმწიფოში გადატრიალების მოხდენას, რადგანაც ცენტრის გადატრიალებას პერიფერიებში არსად არ ხვდება რაიმე კონსტიტუციური დაბრკოლებები, რომელიც მის გავრცელებას ხელს შეუშლიდა: მოახდინეთ როგორიც გინდა გადატრიალება შვეიცარიის ცენტრში, თქვენ ამით კანტონებში ვერავითარ გადატრიალებას ვერ გამოიწვევთ. ასეთივე გადატრიალება პარიზში ნიშნავს მთელი საფრანგეთის სახელმწიფოებრივი მექანიზმის ხელში ჩაგდებას.

არ რიგათ პარლამენტარული რესპუბლიკა გულისხმობს ისეთ პოლიტიკურ წყობილებას, როცა მთელი ძალა უფლება პარლამენტის ხელშია, რომელიც არ ითმენს არავითარ ცვლილებას, როგორც ადმინისტრაციის სფეროში, ისე სამმართველოს და საკანონმდებლო ორგანოებში თუ სათანადო ნებართვა და ბრძანება არ არის ცენტრიდან. ხალხმა თუ დეპუტატები ამოირჩია და პარლამენტში გაუგზავნა, შემდეგ მას (ხალხს) არაფერს არ ჰკითხავენ, ის მართვა-გამგეობაში არავითარ მონაწილეობას არ ღებულობს. ხოლო მისი ადგილობრივი თვითმართველობა იმყოფება ცენტრის სასტიკ ოპეკის ქვეშ. ერთი სიტყვით, პარლამენტარული მართველობა არ ითმენს ხალხის პოლიტიკურ თვითმართველობას.

6. დემოკრატიული რესპუბლიკა.

პარლამენტარულ რესპუბლიკისაგან დემოკრატიული რესპუბლიკა პრინციპიალურად განსხვავდება.

დემოკრატიულ რესპუბლიკას საფუძვლად ედება პრინციპი ხალხის პოლიტიკური თვითმართველობისა. აქ ძალაუფლება მარტო ცენტრში არ არის მოგროვილი, არამედ—განაწილებულია ცენტრის და პერიფერიების შორის. ხალხი ირჩევს არა მარტო დეპუტატებს პარლამენტისათვის, არამედ—კანონების აღმასრულებლებსაც, ადმინისტრატორებს, მოსამართლეებს და სხ. ხალხი თავის წარმომადგენელთა საშვალებით მონაწილეობას იღებს კანონების გამოცემაში. ასე რომ, დამახასიათებელი თვისება დემოკრატიული რესპუბლიკისა ის არის, რომ აქ ხალხი პირდაპირ მონაწილეობას ღებულობს სახელმწიფოს მართვა-გამგეობის საქმეებში. ამისათვის კი აუცილებელ საჭიროებას წარმოადგენს, რომ ხალხს თვითონ ჰქონდეს პარლამენტის დამოუკიდებლათ საკუთარი მართვა-გამგეობის ორგანოები. წინააღმდეგ შემთხვევაში, თუ ცენტრალურმა ორგანომ შესძლო გაუქმება ამა თუ იმ მოქალაქის გადაწყვეტილებისა, მაშინ რესპუბლიკა იქნება არა დემოკრატიული, არამედ პარლამენტარული. კარლ მარქსის აზრით „მთავრობამ უნდა გაამარტივოს, შეამოკლოს სახელმწიფო მექანიზმი, რაც შეიძლება ნაკლებათ იმართველოს, დაიჭიროს ნაკლები რიცხვი მოხელეებისა, ნაკლები კავშირი დაიკავოს ბურჟუაზიულ საზოგადოებასთან, უნდა შეიქმნას ბურჟუაზიისათვის და მათ საზოგადო აზრისათვის მთავრობისაგან დამოკიდებული ორგანოები. (ib. 93,191). როცა ამ რიგათ ვანაწილებთ ძალა უფლებას პარლამენტს და ხალხს შორის, და ვაძლევთ უკანასკნელთ გარანტიას ცენტრის ოპეკის წინააღმდეგ, ამით მაშინ ჩვენ საშუალებას ვუსპობთ ბურჟუაზიას ჩაერიოს სახელმწიფოს საშვალებით ხალხის ყველა საქმეებში, იყო ყოველგან მყოფი მთავრობის ორგანოების საშვალებით. ერთი სიტყვით, ვამცირებთ და ვზღუდავთ ბურჟუაზიის პოლიტიკურ დიქტატურას.

თუ მაგ. ცენტრი სცემს კანონებს, ხოლო ის სისრულეში მოყავს ხალხის, ანუ რომელიმე ორგანოს მიერ არჩეული ცენტრის დამოუკიდებლათ, ცხადია, ბიუროკრატია ჰქმდება, მთავრობა რჩება უმოხელოთ. ანუ თუ კანონი, რომელიც გამოცემულია მთავრობის მიერ, ხალხმა არ მიიღო, მაშინ პარლამენტს ეკარგება უმაღლესი საკანონმდებლო ძალა-უფლება, რომელსაც ზღუდავს ხალხი.

როგორც ხედავთ, დემოკრატიული რესპუბლიკა უარყოფს პარლამენტარულ რეჟიმს, ამის და მიხედვით იცვლება მთავრობის ხასიათიც, დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობა—ეს არ არის პარლამენტარული კაბინეტი, რომელიც ეყრდნობა პარლამენტის ცვალებად უმრავლესობას, არამედ—ეს არის საქმიანი კოლეგია, რომელიც უსიტყვოთ ასრულებს როგორც პალატის, ისე ხალხის გადაწყვეტილებებს. ისინი არიან ხალხის მოსამსახურენი და შეიძლება თანამდებობიდან დათხოვნილ იქნან არა პოლიტიკური, არამედ საქმიანობის მოსაზრებით.

ასეთ კონსტიტუციის დროს მთავრობას არასოდეს არ შეუძლია ხალხის გარეშე ორგანიზაციულად მოეწყოს და ხალხის წინააღმდეგ გაილაშქროს. აქ ძალა უფლება პირდაპირ გამომდინარეობს ხალხისაგან და იმდენად მჭიდროთ არიან დაკავშირებულნი ხალხი და პარლამენტი, რომ ძნელია მათ შორის დემარკაციონური ხაზის გავლენა. ხალხი და მთავრობა—ეს მთლიანი ერთეულია. საერთო ნებით, მთლიანი მოქმედებით.

დემოკრატიული რესპუბლიკა შეიძლება იყოს ორი სისტემის: ფედერატიული და უნიტარული. პირველის მაგალითია შვეიცარია და ჩრდილო ამერიკის ერთებული შტატები, უკანასკნელ[illegible] დემოკრატიული რესპუბლიკის პრინც[illegible] ფრიად შეკვეცილია, ვინაიდან პრე[illegible] დენტს ისეთი უფლება აქვს მინიჭებუ[illegible] რომელიც ფაქტიურად ინგლისის მ[illegible] ნარქიის უფლებებს აღემატება. საქა[illegible] თველოს პირობებში კი ფედერალიზმ[illegible] პრინციპი სრულიად მიუღებელია, შე[illegible] ძლება მხოლოდ შევჩერდეთ უნიტარ[illegible] დემოკრატიულ რესპუბლიკაზე. უკანა[illegible] კნელის მაგალითებს ჩვენ ვხედავთ ძვე[illegible] საბერძნეთის ქალაქთა რესპუბლიკებშ[illegible] სადაც თვითეული მოქალაქე პირდაპ[illegible] მონაწილეობას ღებულობს ქვეყნის მა[illegible] თვა გამგეობის საქმეში, მაგრამ რადგ[illegible] ნაც არ იყო სამოქალაქო თანასწორობ[illegible] ყველა ეყრდნობოდა მონების შრომაზ[illegible] რომელთაც არ ჰქონდათ არავითარ[illegible] ადამიანური უფლება.

პირველად დემოკრატიულ რესპუბლი[illegible] კის თანამედროვე სახელმწიფოებრივ მა[illegible] შტაბით შექმნას შეეცადა კონვენტ[illegible] რომელმაც 1793 წელს გამოიმუშა[illegible] სათანადო კონსტიტუცია.

ნება მიბოძეთ მოგაგონოთ ის ქეშმა[illegible] რიტად შესანიშნავი კამათი, რომელი[illegible] გაჩაღდა კონვენტში მაშინ ამ კონსტი[illegible] ტუციის შესახებ. ერთი მეორეს დაეჯახ[illegible] ორი პოლიტიკური მსოფლმხედველობ[illegible] —ჟირონდისტების და მანტანიარების, თუმცა ორივე ეს მიმართულება პრინციპიალურად ერთ და იგივე თვალთაზრისით ხელმძღვანელობდენ.

ჟირონდისტების ლიდერის კონდორსეს პროექტით ხალხის სუვერენიტეტი უნდა აშკარავდებოდეს პირდაპირ და დამოუკიდებლივ. პირველი საარჩევნო კრებები ანუ ოლქები პირდაპირ ირჩევენ: მუნიციპალიტეტს, დეპარტამენტის ადმინისტრატორებს, დეპუტატებს პალატაში, მსაჯულებს და მინისტრებს. ორი დეპარტამენტის ამომრჩევლების მოთხოვნით კანონი, გამოცემული დეპუტატთა პალატის მიერ ხელახლად განხილულ იქნება მთელი ხალხის რეფერენდუმით. პალატა ირჩეოდა ერთი წლის ვადით. ამ პროექტის წინააღმდეგ იაკობინელებმა წამოაყენეს შემდეგი მოსაზრებანი: მუდმივი არჩევნებით ხალხი მოიქანცება—მოიღლება და ეს ბოლოს და ბოლოს იმდენათ მობეზრდებათ მათ, რომ თავსაც კი შეიკავებს ხმის მიცემაში. მთელი საარჩევნო პროცედურა ჩაუვარდებათ

7 სექტემბერი.

ბერლინი. იპრის და ლა-ბასსეს შუა მტერი ცდილობდა წინ წამოწევას, მაგრამ ჩვენ საარტილერიო სროლით უკან დავახევინეთ, პლედესტერთან საღამოთი მოვიგერიეთ მტრის იერიშები და წამოვიყვანეთ 160 ტყვე. სომმასა და უაზს შუა მტერი წინ მოიწევდა და საღამოთი იმყოფებოდა გამ-შონის ხაზზე. სუასონის აღმოსავლეთით მტერი გადმოვიდა ვესლისკენ. ფისმის ჩრდილო აღმოსავლეთით მოვიგერიეთ ამერიკელთა ძლიერი იერიში.

... ტონალე-პასის (?) სამხრეთით მოვიგერიეთ იტალიელთა მზვერავების იერიში.

სტამბოლი. იორდანეს რაიონში მტერმა სცადა წინ წამოწევა, მაგრამ ის ჩვენ უკუ ვაქციეთ. მანთან მზვერავების ბრძოლაა.

პარიზი. სომმასა და ენს შუა ჩვენი ჯარების წინსვლა არ შეფერხებულა. ფრანგების ხელშია გამ-შენი, ჩრდილო ...ხის აღმოსავლეთით ფრანგებმა ბრძოლის ხაზი წინ წასწიეს. ელეტის ჩრდილოეთით ფრანგებმა დაიკავეს კურის ტყე და პტი-კარიზი. ფრანგებმა კვლავ დაიკავეს ენის სამხრეთით მდებარე სანგრები.

პეტროგრადი. გაზეთების სიტყვით ზინოვიევს უთქვამს, რომ ურიცკი მოკლულია ინგლისის ინიციატივით და აგრეთვე ლენინის მოკვლის განზრახვა ინგლისელების საქმეაო.

როტერდამი. „როტერდ. შიკრიკის" ცნობით დაიღუპა ჰოლანდიის გემი „ნი-...აკი".

ვინ მოიწვია ოსმალოს ჯარი?

გუშინდელ „გრუზია"-ში (ეს გაზეთი „ვოზროჟდენიეს" გაგრძელებაა) მოთავსებულია თავ. ალ. შერვაშიძის შემდეგი წერილი: „ქართველი სოციალდემოკრატები და მათი თანამოაზრენი სამშობლოს გამყიდავებს და მოღალატეებს ხედავენ იქ, სადაც ასეთებზე ლაპარაკიც არ შეიძლება. თავისუფალ პრესას, რა თქმა უნდა უფლება აქვს ყველაფერი სწეროს, ამისთვისაა ის თავისუფალი, მაგრამ სიმართლის თქმა მისთვის მაინც სავალდებულოა.

გაზეთი „ბორბა"-ს 29 ივნისის მეთაურში (№ 104) გამოვყევარ მე თავადი ალექსანდრე შერვაშიძე სამშობლოს უმწვავეს მტრად და მოუწოდებს ჩემ თავის ხმლით წარსაკვეთად, რათა ...ით ძირ-ფესვიანად აღმოფხვრილ იქნას კონტრ-რევოლიუციონური კეთროვნება, რომ გადარჩენილ იქნას აფხაზეთის ხალხი იმ მოღალატეთაგან, რომლებიც სტამბოლში შედგენილი გეგმის ცხოვრებაში გატარებას ემსახურებიან. მე ეჭვი არ შემდის ამაში, რომ „ბორბაში" გამოთქმულ აზრს ჩემს მეგობრებში არ შეუბღალავს ჩემი სახელი, მაგრამ მიუხედავათ ამისა აუცილებლათ მიმაჩნია ავღნუსხო ის ფაქტები და თარიღები, რომლებაც აგრე დამახინჯებულათ არის ჩამოთვლილი.

ბათუმში მისვლით მიზნად მქონდა მენახა და თუ შესაძლებელი იქნებოდა ზომები მიმეღო ჩემი ნათესავების ტყვეობიდან განსანთავისუფლებლათ. ტყვედ იყვნენ დისწული პოლკოვნიკი კ. ლ. გელოვანი და ბიძისშვილი პოლკოვნიკი მ. ლ. შარვაშიძე, რომლებიც მალე კიდევაც გაანთავისუფლეს. მიმოსვლის შეწყვეტის გამო მე ბათუმში დავრჩი და ველარ შევძელ სოხუმში დაბრუნება. ამ დროს აფხაზეთიდან ჩემთან მოვიდა რამდენიმე კაცი აფხაზი და განაცხადეს, რომ ბოლშევიკები მაგრდებიან გაგრაში, იქიდან აპირობენ სოხუმზე, კოდორის ნაწილისკენ გამოლაშქრებასო. ამასთან მოსულებმა მე მაცნობეს, რომ თუმცა ამ რაიონში გაგზავნილია საქართველოს ჯარები, მაგრამ რაზმი ისე მცირე რიცხოვანია, რომ ის ვერ შეაჩერებს ბოლშევიკების იერიშებსო. როგორც ამბობდენ, ქართველთა რაზმი არ აღემატებოდა სამას კაცს. ამ ხმების გასამართლებელი მე ვპოვე ადგილობრივ რუსულ გაზეთ „ბათუმ"-ში, სადაც სწერდენ—ბოლშევიკები დაეცენ რა გუდაუთს, დაამარცხეს ქართველები და მიიწევენ სოხუმისკენო. დავეყრდენი რა ამ ცნობებს, მე გადავსწყვიტე მიმემართა ოსმალთა მთავრობისათვის დახმარების აღმოსაჩენად და ვსთხოვე სოხუმის დასაცავად გაეგზავნა პატარა რაზმი აფხაზებისაგან შემდგარი, რომლებიც ოსმალთა ჯარში მსახურებდენ. ჩემი თხოვნა ასრულებულ იქნა და გაიგზავნა 300 კაცისაგან შემდგარი რაზმი. ეს ჯარისკაცები იყვენ აფხაზები. ისინი ხუთ მოტორიან ნავში ჩაასხა ოსმალეთის მთავრობამ და გაამგზავრა ოჩემჩირეში. რაზმთან მეც ვიყავი. სამწუხაროთ, ღამე ამოვარდა ძლიერი ქარი და ჩვენ ვერ მივახწიეთ ოჩემჩირს და იძულებული ვიყავით ცხურგილში გადმოვსულიყავით, რომელიც დაშორებულია სოხუმიდან 25 ვერსით და არა რამდენიმე ვერსით, როგორც ეს მოხსენებული იყო გაზეთებში. ხუთ მატორიან ნავთაგან ერთი გზაში დაიბნა და უკან დაბრუნდა ბათუმში. ამ რიგად ჩვენი რაზმი შესდგებოდა არა 300 კაცისაგან, არამედ—ნაკლებისაგან. მეორე დღეს დილით ჩვენთან მოვიდენ სოხუმიდან გემით „პარლამენტიორები, რომლებმაც მიმართეს ჩვენი რაზმის უფროსს ხაკი ბეის.

„ხაკი ბეიმ აუხსნა, რომ მისი რაზმი მიდის მხოლოდ ბოლშევიკების წინააღმდეგ. ამ განცხადების შემდეგ პარლამენტიორები" უკან გაბრუნდენ სოხუმში. იმავე დღეს ღამით მეორე გემით გამოცხადდა ჩვენთან პოლკოვნიკი ჩხოტუა, პოდპოლ. მარშანია, შტ. როტ. შერვაშიძე და თავადი ლადო ემუხვარი. ამ ოფიცრებმა, როგორც ჩემგან, ისე ხაკი ბეიდან მიიღეს პასუხი, რომ ჩვენი რაზმი მოვიდა მხოლოდ ბოლშევიკების წინააღმდეგ და მათ დასამარცხებლად, ოსმალთა რაზმები იმოქმედებენ ქართველ რაზმელებთან ერთად. მოისმინეს რა ჩვენი პასუხი ზემო ხსენებულ ოფიცრებმა, გვთხოვეს ჩვენ გაგვეგზავნა დელეგატები კოდორში იმ პირობით, რომ სოხუმიდან იქნებიან გაგზავნილი დელეგატები აფხაზეთის სახალხო საბჭოდან და ეს დელეგატები გადასწყვეტენ თუ რა ზომებს და როგორ იმოქმედებენ. მე და ხაკი-ბეიმ განვუცხადეთ ჩვენი თანხმობა და დელეგატები დავნიშნეთ. დელეგატები გაემგზავრნენ, მაგრამ არ გასულა დიდი ხანი რომ, უკან დაბრუნდენ და განაცხადეს, რომ კოდორთან არ იყვნენ მიახლოვებული რომ შეიტყვეს—ქართველი ჯარი ყველა მიმავალს იარაღს ჰყრის და ატყვევებსო. ამ ჯარის მიერ შეპყრობილი იყვენ კოდორის მილიციონერები და ეს იყო მიზეზი, რომ ჩვენი დელეგატები იძულებული იყვენ დაბრუნებულიყვენ უკან. მქონდა რა შიში, რომ ჩვენს და ქართველ ჯარს შორის შეტაკება არ მომხდარიყო, მე საჩქაროთ გავემგზავრე ბათუმში, რათა მეთხოვნა ოსმალთა მთავრობისათვის ტრანსპორტი გამოეგზავნა რაზმის უკან გასამგზავრებლათ. ვიდრე ტრანსპორტი მოვიდოდა, ქართველების რაზმი დასცემოდა თავს ბათუმის დესანტს და განზრახა მისი დაკავება და იარაღის აყრა, მაგრამ რადგანაც დესანტმა წინააღმდეგობა გაუწია, იშოვნეს მათ „ფელუგები" დაბრუნდენ ბათუმში.

„მგონია რომ ვერც ერთი ნორმალური ადამიანი ვერ დაინახავს ჩემს მოქმედებაში არც კონტრ-რევოლიუციონერობას და არც საქართველოს წინააღმდეგ გამოსვლას. მსურდა მხოლოდ დამეცვა ჩემი მახლობლები, ერთი სისხლის და მოდგმის აფხაზები ბოლშევიკების აკლებისაგან. თუ ქართველებმა, რომელთაც ქონდათ შეძლება მოენახათ მოკავშირენი, ეხსნათ საქართველო გაჭირვებიდან, რასაკვირველია არც ჩემი გამტყუნება შეიძლება, რადგანაც არ მქონდა არავითარი სხვა გზა და მივმართე თხოვნით ოსმალეთის ოსმალებს და მოვიწვიე ჩემი მიზნის სისრულეში მოსაყვანათ ჩვენივე მოძმე აფხაზები. არ შემეძლო ხსნის ლოდინი გვარდიელებისაგან, რომელთაც როგორც მე გადმომცეს, გაანადგურეს მთელი გუდაუთის რაიონი. თუ იქ გახრწნილნი იყვენ ბოლშევიზმით, უნდა დაესაჯათ რასაკვირველია. რა შუაში იყვენ უდანაშაულონი„ მომეტებული ნაწილი მცხოვრებლებისა იყვენ ბოლშევიკების წინააღმდეგნი. მე პირადათ არ ვარ ბოლშევიკი, მაგრამ ჩემი სახლი დაარბიეს და გაანადგურეს.

„ყველა ამ ცნობებს მხოლოდ სიმართლის აღსადგენათ ვაქვეყნებ და არავითარ პოლემიკის გამართვა გაზეთის ფურცლებზე მე არ მსურს. თავ. ალ. შერვაშიძე".

ალ. შერვაშიძის წერილი ჩვენ აქ სავსებით მოვიყვანეთ. ბევრის მხრით არის ეს წერილი საყურადღებო. ავტორი ამბობს, რომ ეს წერილი დავბეჭდე სიმართლის აღსადგენათ და არავითარი პოლემიკის გამართვა ამის შესახებ არ მსურსო.

ჩვენის აზრით, პოლემიკა არც საჭიროა. აშკარად დამტკიცდა ის, რასაც ვწერდით—ხალხის ზურგს უკან, ხალხისვე სახელით ალ. შერვაშიძე ბათუმში მოლაპარაკებას აწარმოებდა ოსმალეთის მთავრობასთან, ოსმალეთის ჯარი მოჰყავდა მის ქვეყანაში და კიდევ შესწევს მას გამბედაობა სთქვას—მოღალატეობა არ არის ასეთი მოქმედებაო!

რა გვეთქმის გაზეთზე, რომელიც ამ შინაარსის წერილებს ჰბეჭდავს. არაფერი იმის მეტი, რაც არა ერთხელ გვითქვამს: განსვენებული „ვოზროჟდენიე" თათრული, ანუ უკეთ რომ ვსთქვათ, ოსმალური გაზეთი იყო, ამ გზაზვე ადგია მისი მოადგილე „გრუზია" თავისი რუსული შრიფტით, ქართული სახელწოდებით და თათრული აზრებით.

...ლში პოლიტიკურ ინტრიგანებსო. ას... რთული პროცედურით კანონების მიღება—ეს იქნება ხალხის ნების Veto-ს (...ტოს) შექმნა თვით ამ ნების წინააღმდეგ. შემდეგ არჩევა მინისტრების მი...ონი ხმებით და დეპუტატის ათასი ...თ—ეს ნიშნავს მისცე აღმასრულებელ ორგანოს საშინელი ძალა, ეს ნიშნავს სუვერენულ ხალხს აუშენოთ „არა ტაძარი, არამედ საფლავი",—როგორც სთქვა სენ-ჟიუსტმა.

მონტანიორები ხედავდენ ამ პროექტში ფედერალისტურ სულისკვეთებას, რაც მეტის-მეტად ეჯავრებოდა მათ, ...ლო იმის შიშით აღმასრულებელ ძალას—სამინისტროს—შექმნის პროვინციალებით, რევოლიუციონურ პარიზის ...ნის მოუხდენლათ დაიწყეს ენერგიული კამპანია ამ პროექტის წინააღმდეგ. კონვენტი დაეთანხმა მონტიარების დებულებებს და ამისდა მიხედვით ...სწორა კონდორსეს პროექტი. კონვენტმა დაადგინა: მოქალაქენი, რომელთაც შესრულებული ჰქონდათ 21 წელი, პირდაპირ ირჩევდენ დეპუტატებს და არაპირდაპირ თავის რწმუნებულთა საშუალებით ირჩევდენ ადმინისტრატორებს სისხლის სამართლის, სამოქალაქო და საზოგადო სამედიატორო მოსამართლეთ, რაც შეეხება დეპარტამენტის მიერ წარმოდგენილ კანდიდატებს მინისტრთა პოსტზე, მათ ნიშნავს თვით პალატა. სახალხო კენჭის ყრა ხდებოდა ზოგიერთ კანონების შესახებ, რომელთა სია იყო შედგარი.

კონსტიტუციის რატიფიკაცია მოხდა ...ველთაო სახალხო კენჭის ყრის საშუალებით, მაგრამ ბურჟუაზიულმა რეაქციამ წალეკა ის, სანამ ძალაში შევიდოდა. მისი ადგილი დაიჭირა 95 წლის ბურჟუაზიულმა კონსტიტუციამ, რომელმაც თავის მხრივ, გაანადგურა კონვენტური და იმპერიალური კონსტიტუციამ გლეხთა რეაქციის მეოხებით.

რაც შეეხება თვით კონვენტს, ის, როგორც განსაზღვრული საარჩევნო უფლებიდან გამოსული, არ იყო დემოკრატიული დაწესებულება. და თუმცა მთელი ძალა უფლება მის ხელში იყო, მაგრამ ის მაინც არ იყო პარლამენტარული დაწესებულება. კონვენტი—ეს რევოლიუციონური ორგანოა, რომელიც არ არის ...ვეული ...ავითარი პარლამენტარულ-კონსტიტუციონური გზებით და მოქმედობს რევოლიუციის და სამშობლოს დაცვის გულისათვის, ამიტომ იყო რომ კონვენტმა დემოკრატიული კონსტიტუტია მიიღო და დაადგინა: გაატაროს ის ცხოვრებაში, ნორმალურ პოლიტ პირობებში, რომელიც მისი აზრით დადგება რამოდენიმე წლის შემდეგ. ამ რიგათ პირველი ცდა უნიტარული დემოკრატიული რესპუბლიკის დაარსებისა, დამარცხებით გათავდა. დარჩა 93 წლის კონსტიტუცია, როგორც საუკეთესო ნიმუში დემოკრატიული შემოქმედების და რომელიც შემდეგში ვერსად ვერ განხორციელდა (მის აღდგენას მოითხოვდა ბაბეფი).

როგორც ხედავთ, ჩვენ დღეს არა გვაქვს ისეთი ქვეყანა, სადაც დამყარებული იყოს უნიტარული დემოკრატიული რესპუბლიკა, რომლიდანაც შეგვეძლო სარგებლობა საქართველოს რესპუბლიკის შექმნის დროს, ჩვენ გვიხდება საკუთარი პასუხისმგებლობით და შრომით საქართველოში ხსენებული ფორმის რესპუბლიკის შექმნა-განმტკიცება, ჩვენ გვჭირია ისეთი რესპუბლიკა, რომელმაც ხალხი არ უნდა დაუმორჩილოს სახელმწიფოებრივი საშვალებებით ბურჟუაზიას, მაგრამ ამავე დროს ხელი არ უნდა შეუშალოს და ფართე ასპარეზი მიეცეს საწარმოვო ძალთა განვითარებას. ჩვენ გვინდა ისეთი რესპუბლიკა, რომელიც უზრუნველყოფს დემოკრატიის ბატონობას ისე, რომ ცენტრალური ორგანოები არ გახდენ ბურჟუაზიის გასაბატონებელ პოლიტიკურ იარაღათ და არც ადგილობრივი ორგანოები გახდენ პროვინციალური რეაქციის ბუდეთ.

ერთი სიტყვით, ჩვენ უნდა ავაშენოთ ისეთი რესპუბლიკა, რომელიც შეიძლება იყოს „პოლიტიკურ ფორმათ სოციალიზმისა და მით საშვალება მოგვეცეს ჩვენ მომავალში ვიმოქმედოთ საზოგადობის სოციალისტურ ნიადაგზე გარდასაქმნელად. ხალხის პოლიტიკური თვითმართველობა —ეს აუცილებელი საშვალებაა და უეჭველი საფეხურია მის სოციალური თვითმართველობის.

(დასასრული იქნება).

ახალი ამბები

ორშაბათს, 9 ენკენისთვეს ნაძალადევის თეატრში საღამოს 5 საათზე დანიშნულია შეერთებული კრება რკინის გზის მცირე კოლექტივების და პირველი რაიონისა.

ბაქოს გარშემო: ადერბეიჯანის მთავრობამ ბაქოს დამცველებს შემდეგი საზავო პირობები წაუყენა. 1) ბაქომ უნდა იცნოს ადერბეიჯანის მთავრობა. 2) ყველა მოქმედ ჯარის ნაწილებმა იარაღი უნდა აიყარონ. 3) ადერბეიჯანს უნდა გადაეცეს ქალაქი ყველა საზოგადოებრივ და კერძო დაწესებულებებით და სამრეწველო ადგილებით. 4) ადერბეიჯანის მთავრობა უზრუნველყოფს ბაქოს მცხოვრებთა პირად და ქონებრივ ხელშეუხებლობას. ეს პირობები გადასცა რადიოთი ბაქოში ის. რამიშვილმა. ბაქოს პასუხზეა დამოკიდებული გაემგზავრებიან დელეგატები თუ არა. საზაო დელეგაციას აინტერესებს პირობების მე-4 მუხლი. სახელდობრ, გადაურჩებიან მოსალოდნელ ექსცესებს ბაქოს მცხოვრებლები თუ არა. ამ კითხვის გარშემო სწარმოებს მოლაპარაკება.

ბაქოში გუშინ გაემგზავრენ ისიდორე რამიშვილი და არზუმანოვი.

დაჯილდოვება. სამხედრო მინისტრმა დააჯილდოვა სახალხო გვარდიელები გიორგის ჯვარის მეორე ხარისხით 5 კაცი; მეოთხე ხარისხით—77 კაცი, მათ შორის, მოწყალების და ვერა ლუბატოვიჩი; გიორგის მედალით მეოთხე ხარისხის—37 კაცი მათ შორის, მოწყალების და თამარა სამხარაძე.

საქართველოს გზათა სამინისტროს მმართველ ფირცხალაურს 7 აგვისტოდან დაეკისრა დროებით საქართველოს ყველა გზების ხელმძღვანელობა და ზედამხედველობა. მას პირდაპირ დაექვემდებარებიან საქართველოს სახაზინო გზათა უფროსი და კახეთის რკინის გზის გამგე.

აფხაზეთის საქმეთა სამინისტრო მოთავსებულია პეტრე დიდის ქუჩაზე № 12. დირექტორად მოწვეულია ალ. ჯორჯაძე.

შტატ გარეშე დარჩენილ რკინის გზის მოსამსახურეთა საქმეების განსახილველად დაარსებული კომისია უკვე შეუდგა მუშაობას.

ხალილ ფაშამ განუცხადა სომხეთის მთავრობას, რომ მან აცნობა ოსმალეთის მთავრობას, რათა განთავისუფლებულ იქნას ის ადგილები ოსმალეთის ჯარებისაგან, რომელიც სომხეთს ეკუთვნის.

პირველი რაიონის მუშათა კლუბში. დღეს გაიმართება სახალხო კონცერტი ბ. ბ. ქურხულის და ი. ნაკაშიძის მონაწილეობით. დასაწყისი საღამოს 8 საათზე.

შინაგან საქმეთა მინისტრის მოადგილემ სთხოვა ოტომანის მთავრობის წარმომადგენელს, რათა ახალციხისა და ახალქალაქის მაზრების ლტოლვილები, რომლებიც ეხლა ბაკურიანთან იმყოფებიან, დაბრუნებულ იქნან თავიანთ ძველ ადგილებში.

ხოლერა. უკანასკნელ დღეებში ქალაქის საავათმყოფოში მოიყვანეს 11 ხოლერიანი და 7 საეჭვო ავათმყოფი. საეჭვო და სხვა განყოფილებებიდან სახოლერო განყოფილებაში გადაიყვანეს 9; მოკვდა ხუთი ავათმყოფი. 6 სექტემბერს საავათმყოფოში იყო 102 ხოლერიანი და 17 საეჭვო ავათმყოფი.

გურიის დამხმარე კომიტეტმა დაადგინა: გორის მაზრაში გაგზავნოს დაუყონებლივ ერთი ექიმი და ორი ფერშალი, რადგანაც იქიდან იტყობინებიან, რომ იქ გაჩნდა ხოლერაო. 4, 5 და 6 აგვისტოს სასახლის ბაღში გამართულ სეირნობა—ლატარია ალეგრიიდან შემოვიდა 77,000 მ. ხარჯი იყო 12000 მან.

კრება. კვირას, საღამოს 3 საათზე ერთობის უბნის მუშათა კლუბში დანიშნულია ამავე უბნის მცხოვრებთა საზოგადო კრება. ერთობის უბნის მოქალაქეთა კომიტეტი მოუწოდებს მცხოვრებთ, აუცილებლად დაესწრონ, რადგან ძალიან საყურადღებო კითხვებია გასარჩევი.

თფილისის სახელმწიფო საშუალო კულტურულ-ტეხნიკურ სასწავლებლის გამგეობა ამით აუწყებს ყველა მოწაფეებს, რომ მომავალ წლიდან სასწავლებელში სავალდებულო სასწავლებელი იქნება ქართული ენა როგორც საგანი ყველა ნაციისათვის. ქართულის არა მცოდნე სასწავლებელში მიღებული არ იქნებიან. ამ წელში საგნების გაერთიანებით შესაძლოა მოხდეს მხოლოდ მოსამზადებელ კლასებში.

ქუთაისიდან დაბრუნდა მიწათმოქმედების სამინისტროს რწმუნებული ერ. რამიშვილი, რომელიც წასული იყო საგანგებოთ მიმღებ კომისიის თავმჯდომარეთ—მაღალ კულტურულ მამულების მისაღებათ. ვინაიდან სამეგრელოს იმ ადგილებში, სადაც ასეთი მამულები მოიპოვება (მინგრელსკების, მიურატის და სხ.) ბოლშევიკთა „ბანდები" დათარეშობენ, კომისია იძულებული გახდა ეს მხარე სრულიად დაეტოვებინა, ვიდრე სიწყნარე ჩამოვარდებოდეს. კომისიამ დაათვალიერა ოზურგეთის მაზრაში მ. ნაკაშიძის, ერ. ნაკაშიძის და გურიელების მამულები, რომელთა შორის ცნობილ და მიღებულ იქნა სახელმწიფო ფონდში მხოლოდ პირველი მამული, დანარჩენები კი, კომისიამ დაბალ ღირსების გამო ვერ სცნო შესაძლებლათ მაღალ კულტურული მნიშვნელობა მიენიჭებიათ და გადასწყვიტა მათი საგუბერნიო ფონდში გადაცემა.

სასწორთა პალატის კომისარს ინჟინერ ივ. ყიფშიძეს განზრახული აქვს წარუდგინოს მთავრობას პროექტი საქართველოში მეტრიკული სისტემის შემოღების შესახებ. თავის მოხსენებას ყიფშიძე გააცნობს აგრეთვე ვაჭართა კავშირს, სავაჭრო პალატას და სხვა დაწესებულებებს. განზრახულია ახალ საწონთა და სასწორთა გაკეთება სახელმწიფოს მონოპოლიად იყოს გამოცხადებული. გირები და სასწორები დამზადდება თფილისის არსენალში.

გაზეთების შეწყვეტა. ფულის მიუღებლობის გამო გაზეთის გზავნა შეწყდა სოხუმში. გაზეთები შეუწყდება აგრეთვე ყველა იმ აგენტებს, ვისგანაც ამ ორ სამ დღეში ფული არ იქნება გაგზავნილი.

კრებები.

კვირას 8 ენკენისთვეს მე-3 რაიონულ კოლექტივის ბინაზე დანიშნულია კოლექტივის არა ჩვეულებრივი სხდომა. ამხანაგებს ვსთხოვთ აუცილებლათ დაესწრონ.

— ორშაბათს, საღამოს 5 საათზე დანიშნულია ქ. საბჭოს ს. დ. ფრაქციის სხდომა. რადგანაც მეტათ საყურადღებო კითხვებია გასარჩევი ამხანაგებს სთხოვენ უსათუოდ დაესწრონ.

— დღეს დილის 11 საათზე დანიშნულია ორთაჭალის რაიონის შტაბის შენობაში მუშათა პოლიტიკურ კლუბის საბჭოს წევრთა კრება.

— სამშაბათს ენკენისთვის 10-ს საღამოს 6 საათზე (ძვ. დრ.) კადეტთა კორპუსის შენობაში დანიშნულია საშუალო და დაბალ სკოლის მასწავლებელთათვის კურსების მსმენელთა შეერთებული კრება.

— კვირას 8 ენკენისთვეს საღამოს 7 საათზე 2 რაიონის კოლექტივის ბინაზე გაიმართება შეერთებული კრება სოციალდემოკრატ ქალთა ორგანიზაციებისა. პრეზიდიუმის ამოსარჩევათ დაარსებულ ქალთა სოც. დემ. თფილისის კომიტეტში: რადგანაც კრება მეორეთ არის დანიშნული, იგი კანონიერათ ჩაითვლება რამდენი წევრიც არ უნდა დაესწროს.

საერობო არჩევნები

ყვირილა. 1 სექტემბერს მოხდა ყვირილაში საერობო არჩევნები. ამ დღეს ყვირილის მცხოვრებლებს უნდა აერჩია ერთი ხმოსანი მომავალ სამაზრო ერობის სამმართველოსთვის. არჩევნები დაიწყო დილის 9 საათზე. ხალხი ერობის არჩევნებს გულგრილათ ხვდება და ეს გულგრილობა აქაც გამოჩნდა, ორი ათას ხუთასი ამრჩევლებიდან საარჩევნო ყუთთან მოვიდა სულ 843 ამრჩეველი; აქედან სოც.-დემოკრ., სოც.-ფედერალ. და სოც.-რევ. სიამ (ბლოკმა) № 1-მა მიიღო 516 ხმა, ნაც. დემოკრატებმა 327.

არჩევნების წინა დღით ქ. ყვირილაში მოწვეულ იყო დიდი სახალხო მიტინგი. საღამოს 5 საათზე მიტინგი გახსნა ვ. ბაქრაძემ. მიტინგის მოწვევის მიზანი და საერობო არჩევნების მნიშვნელობაზე ილაპარაკა ამხ. პ. გოგიაშვილმა, მან ვრცელი მოხსენება გააკეთა ერობის შესახებ, განმარტა აგრეთვე, თუ რამ გამოიწვია სოც.-ფედერალისტებთან და ს. რევოლიუციონერებთან შეერთება. ორატორი შეეხო აგრეთვე ნაც. დემოკრატების პარტიის პოლიტიკას. ხალხი მის სიტყვას ტაშის ცემით შეხვდა. ამხ. გოგიაშვილის შემდეგ ტრიბუნაზე ავიდა ქუთაისიდან საგანგებოდ ჩამოსული ნაც. დემოკრატების ლიდერი ია ეკალაძე. მან ჩვეულებრივი დემაგოგიით მიმართა ხალხს და უთხრა, რომ სოციალისტური მთავრობის ბრალია ამდენი თქვენი უბედურობა, და თქვენ ჭკუიდან შეშლილები უნდა იყოთ, რომ კიდევ მათ დაუჭიროთ მხარიო! ამ წინადადების დათავება ძლივს მოასწრო ქუთათურმა ლიდერმა, რომ მას ხალხმა მიაძახა: ძირს, ძირს და ისიც იძულებული იყო ტრიბუნა დაეტოვებინა. მიტინგზე ილაპარაკეს შ. დადიანმა და პ. ფანჩულიძემ. ნაც. დემოკრატების ჯგუფის გულის წყრომას საზღვარი არ ჰქონდა, ყოველ მხრივ ცდილობდენ მიტინგის დაშლას, მაგრამ ცდა უნაყოფოდ ჩაუტარდათ.

ფერხვი.

ჩრდილო-კავკ. ამბები

ბოლშევიკები არ მოელოდენ თუ ასე ჩქარა წინ წამოიწევდა ალექსეევის მოხალისეთა რაზმი და მოულოდნელათ დაიპყრობდა ნოვოროსიისკს.

24 აგვისტოს ბოლშევიკების სარდალმა ჟუკოვმა გააკეთა მოხსენება ადგილობრივ სახალხო საბჭოში. ის სრულიად დაიმედებული იყო, რომ ალექსეევის რაზმი ვერაფერს გახდებოდა. იმედი გვაქვს მალე ეკატერინოდარს დავიბრუნებთო. 26 აგვისტოს ქალაქში ხმა გავრცელდა, რომ ალექსეევის რაზმმა დაიკავა ქალაქიდან ათი ვერსით დაშორებული გვირაბი და მალე ქალაქზე გამოილაშქრებსო.

ბოლშევიკების ჯარების სარდალი გადადგა თანამდებობიდან და განაცხადა: მდგომარეობა მეტად სერიოზულია, ქალაქის გადარჩენის იმედი აღარ გვაქვსო. ამის და მიუხედავათ ნოვოროსიიკის საბჭომ გადასწყვიტა დაეცვა ქალაქი უკანასკნელ სისხლის წვეთამდე. ამოირჩია ჯარების უფროსად ვინმე გუბერსკი. დილის 2 ნახ. საათზე ალექსეევის რაზმმა იერიში მიიტანა ქალაქზე. დაუშინეს ყუმბარები, აამუშავეს ტყვიის მფრქვეველები. ბოლშევიკებმა დაიხიეს ნავთსადგურისკენ. აქედანაც განდევნილი იქნენ. ბოლშევიკებმა დაიკავეს „ცემენტის ქარხნების" გარშემო ადგილები. აქ გაჩაღდა სასტიკი ბრძოლა, რომლის შემდეგაც ბოლშევიკებმა უწესრიგოთ დაიხიეს. საღამოს 10 საათზე ... გაწმენდილი იყო ... მეორე დღეს ... დევნა ბოლშევიკებს და განდევნეს ისინი ნოვოროსისკის ოლქიდანაც.

ალექსეევის რაზმელებმა დაუწყეს ქალაქში ჩხრეკა მცხოვრებლებს, დაატყვევეს რამდენიმე ბოლშევიკი, ნოვოროსიისკის სახალხო კომისართა საბჭო შეიპყრეს მთელი შემადგენლობით და ჩასვეს ციხეში. საბჭოს ერთმა წევრთაგანმა თავი მოიკლა. მიმოსვლა დონის როსტოვამდე თავისუფალია. ქალ. ეკატინოდარი აიღეს ალექსეევის ჯარებმა 16 აგვისტოს და ქალაქი დღემდე მათ ხელშია. 31 აგვისტოს ნოვოროსიისკში პირველი მატარებელი მივიდა ეკატინეროდარიდან.

ქართული წითელი ჯვრის საზოგადოება

დღეს, დილის 11 საათზე, ქალაქის თვითმართველობის დარბაზში დანიშნულია დამფუძნებელი კრება ქართული წითელი ჯვრის საზოგადოებისა. ეს საზოგადოება არსდება მთავრობის განკარგულების თანახმად. ყოველ სუვერენულ სახელმწიფოში არსებობს ასეთი საზოგადოება. ეს არის საერთაშორისო ფილანტროპიული საზოგადოება რომელიც ისახავს მიზნათ ავადმყოფთა და დავრდომილთა დახმარებას. ომიანობის დროს მისი მიზანია დაეხმაროს ბრძოლის დროს დაჭრილებს განურჩევლად იმისა თავის თუ მტრის ლაშქარს ეკუთვნის დაჭრილი. ის აწყობს აგრეთვე სხვადასხვა ხალხის უბედურებასთან ბრძოლას, როგორიცაა, მაგალითად გადამდები სნეულებანი და შიმშილობა. ამ მიზნისათვის წითელი ჯვრის საზოგადოება კაპეიკობით აგროვებს ფულს, რათა შეადგინოს საჭირო თანხა.

ჩვენი წითელი ჯვარი არსდება არაჩვეულებრივ პირობებში. მას მოუხდება თავისი მოღვაწეობის დაწყება არა კაპეიკების შეგროვებით, არამედ უკვე არსებული სიმდიდრის რაციონალურათ მოხმარებით. საქმე იმაშია, რომ ქართული წითელი ჯვარი იქნება მემკვიდრე რუსეთის წითელ ჯვარის და ამიტომ ამ უკანასკნელისაგან დარჩენილი ქონება მემკვიდრეობით უნდა გადავიდეს ახლად აღორძინებულ წითელ ჯვარში.

ჩვენში სამკურნალო დაწესებულებანი ფრიად ცოტაა და რომელნიც არიან, სულს ღაფავენ უსახსრობის გამო. გარდა ამისა, ეხლა, ჩვენში გავრცელებულია ხოლერა და სხვა გადამდები სნეულებანი. ეს გარემოება აიძულებს მთავრობას და ადგილობრივ თვითმართველობებს სერიოზული ყურადღება მიაქციონ სამკურნალო საქმის მოწყობას. აი, სწორეთ აქ შეუძლია ახალ წითელ ჯვარს დაუფასებელი სამსახური გაუწიოს საქართველოს მცხოვრებთ თუ მემკვიდრეობით მიღებული ქონებით დაეხმარება ერობებს და ქალაქებს საავადმყოფების და ქსენონების მოწყობაში, რისთვისაც მას საკმაოდ მოეპოვება წამლები და ავეჯლობა თავის საწყობებში.

ამიტომ მე მოვუწოდებ ამხანაგებს აუცილებლათ მოვიდნენ ქართული წით. ჯვარის საზოგადოების დამფუძნებელ კრებაზე დღეს და ხელი შეუწყონ ისეთი გამგეობის არჩევას, რომელიც ზემო აღნიშნულ მიზანს ემსახურება.

ხმის უფლება ექნება იმას, ვინც თუმანს გადაიხდის კრების დაწყების წინ.

ექიმი ნ. რუხაძე.

სიმონ ქჯუასელის ხსოვნას

26 აგვისტოს თფილისის რკინის გზის საავათმყოფოში სახადით გარდაიცვალა თფილისის მუშებში კარგად ცნობილი სიმონ ქჯუასელი. ამხ. სიმონ, 7 წლის წინათ მუშაობდა ჭიათურაში. იგი ყველა მუშებისთვის კეთილ სამედო ადამიანი იყო, სიმონ ქჯუასელი იყო I რაიონის პროფესიონალური კავშირის კომიტეტის საპატიო წევრი, შესდგა თუ არა სადგურში წითელი გვარდია, მან აიღო იარაღი და დაუღალავათ ემსახურებოდა თავისუფლებას, ამხან. სიმონ ქჯუასელის გამოსვენების დღეს, რკინის გზის საავათმყოფოსთან აურაცხელმა ხალხმა იწყო დენა მისი ცხედრის პატივსაცემათ. ცხედარი საღამოს 7 საათზე გამოასვენეს საავათმყოფოდან, რომელსაც ამკობდა გვირგვინები და ცოცხალი ყვავილები. ცხედარი მიასვენეს სადგურზე საღამოს 9 საათზე: აქ ამხანაგებმა სიტყვა წარმოსთქვეს გვარდიელების სახელით ვ. თავბერიძემ და დიმიტრი ელენტმა, თფ. პროფესიონალური კავშირის კომიტეტის სახელით სიტყვა წარმოსთქვა იოსებ ბერძნიშვილმა, რკინის გზის უმთავრესი კომიტეტისა და სახალხო შტაბის სახელით კი ამხ. მ. არველაძემ; ილაპარაკეს აგრეთვე სხვა ორატორებმაც. სიტყვების დასასრულ მიცვალებული დაასვენეს ვაგონში, რომელიც, საუცხოვოთ იყო მორთული ცოცხალი გვირგვინებით და წითელი დროშებით. გურიაში გასასვენებლათ ცხედარს დელეგატები გაჰყვნენ.

მშვიდობით ამხანაგო სიმონ. შენი სახელი დაუვიწყარი იქნება მეგობარ ამხანაგებში! ხ. ქ.

სერაფიონ ჭელიძე.

თფილისის რკ. გზის დეპოს მუშებმა დაჰკარგეს კიდევ თავის რაზმიდან ერთი საუკეთესო ამხ. სერაფიონ მინას ძე ჭელიძე, რომელიც მსახურებდა ტყვიისმფრქვეველად ჯავშნოსანზე. ამხ. ჭელიძე დაბრუნდა სამხედრო სამსახურიდან თუ არა, მაშინათვე მიმართა დეპოს აღმასრულებელ კომიტეტს—მიმიღეთ სამსახურში, როგორც ძველი მომუშავე, რაც კომიტეტის მხრივ ასრულებული იქმნა, განსვენებული ოთხჯერ იყო დაჭრილი გერმანიის ფრონტზე და მასთან დაჯილდოვებული იყო ოთხი ჯვრითა. როგორც შეგნებული ამხ., მან პირნათლათ შეასრულა ყოველი დავალება და რევოლიუციას გაუწია დიადი სამსახური, რაიც დაუვიწყარი იქნება ამხანაგებ შორის და სამშობლოს წინაშე. ამხ. ჭელიძე იყო რაჭიდან, სოფელ ბაჯიდან.

ის ჩამოვიდა ქალაქში ჯამაგირის ასაღებად სადგ. რიონიდან, რადგანაც ჯავშნოსანი იქა სდგას. ის გზაში გაცივდა და ჩამოსვლის უმალვე ჩაწვა ლოგინად და სამი დღის ავადმყოფობის შემდეგ განუტევა სული. იძინე, ამხ. სერაფიონ მშვიდათ. შენგნით გავლილ ეკლიან გზას არ დაივიწყებენ შენი ამხანაგები და განაგრძობენ ბრძოლას, ვიდრე სული უდგიათ და არ დაუშვებენ იმ სისხლით შეღებილ დროშას, რომელსაც, შენ თაყვანსა სცემდი.

გ. ჟურული.

მდგომარეობა ოსეთში

თუ რა მდგომარეობაშია დღეს ოსის ხალხი და რა გავლენა იქონია მათზე სოფლათ გასული პროპაგანდისტების მუშაობამ, ამას მკითხველი დაინახავს შემდეგიდან. მე მინდა აქ აღვნიშნო სხვადასხვა კუთხეების მდგომარეობა და მერე კი მათი საერთო შეხედულობა დღევანდელი დემოკრატიული მთავრობის მიმართ. დავიწყებ ჯერ ახალ სოფლის საზოგადოებიდან (ახალ ქალაქის რაიონია). ახალ სოფლის საზოგადოებაში დაახლოვებით 400 კომლი ოსია. მათში არიან რამოდენიმე ათეული კომლი თუშებიც, რომლებსაც ერთმანეთში კარგი განწყოფილება აქვთ. ეს საზოგადოება, წალკის ხეობის ახლოა, წალკაში კი უმრავლესათ თათრებია. წალკა და ახალ სოფლის საზოგადოების შუა ერთი მთაა, და ვაი იმას, ვინც ამ მთას გადაცილდება. წალკის თათრები და ახალ სოფლის საზოგადოების ოსები ერთმანეთთან ცუდ განწყობილებაში არიან. თათრები არ ერიდებიან არავითარ ყაჩაღურ თავდასხმას, მაგრამ ოსებსაც არ სძინავთ და იარაღით ხელში მზათ არიან. ივლისის ბოლო რიცხვებში აქ ადგილი ჰქონდა შემდეგ მაგალითს: წალკის თათრები ახალ სოფლის საზოგადოების საქონელს თავს დაესხნენ და 30 სული საქონელი გადარეკეს, რომელნიც ვითომ და საზღვარს გადაცილებულიყვნენ. მთელი ახალ სოფლის საზოგადოება ფეხზე დადგა, ყველამ, ვისაც რა იარაღი ქონდა მოიყარეს თავი და გავიდნენ საომრათ. მთელი ხუთი საათი გაცხარებული თოფის სროლა იყო, რის შემდეგაც თათრებმა დაიხიეს და ოსებმა 52 სხვილ ფეხა საქონელ წაართვეს. შემდეგ დამარცხებულმა თათრებმა ყოველივე ზარალი გადაიხადეს და ისევ შეურიგდნენ ოსებს.

თუ აქ იარაღის აყრა მოხდა, მაშინ ორივე მხარეს უნდა აეყაროს და არა ერთ რომელიმე მხარეს. ქურდობა და ყაჩაღობის საწინააღმდეგოთ აქ არის ზომები მიღებული თვით ადგილობრივი მცხოვრებლების მიერ.

ჩვენს მთავრობასაც ნდობას უცხადებენ, მხოლოდ სიძვირე აწუხებთ, პირნახულის დიდი ნაკლებობაა. რადგანაც აქ წრეულს სეტყვას გაუფუჭებია პირნახული. მიწების შესახებაც არის აქ ბევრი უთანხმოება, საჭიროა, საადგილ მამულო კომისიამ ყურადღება მიაქციოს ამ მხარეს.

ბონნევის საზოგადოებაში (ქარელის რაიონია) 360 კომლი ოსი ცხოვრობს. ძნელად მოიპოვება მათში წერა-კითხვის მცოდნე პირი. არა აქვთ სკოლა და არც სხვა რაიმე კულტურული დაწესებულება. ქურდობა და ყაჩაღობა აქ უფრო ნაკლებათაა, ზომებია მიღებული, რომ ძარცვა რბევას სულაც არ ქონდეთ აქ ადგილი. მთავრობას ნდობის თვალით უყურებენ. საერთოდ გამოფხიზლება ეტყობა—აქაც მხოლოდ მიწის გამო ბევრს უთანხმოებას აქვს ადგილი.

ზორეთის ხეობა (ქარელის რაიონია) ქურდობას და ძარცვა-გლეჯას აქ ფართო ხასიათი ჰქონდა, მაგრამ აქაც ხალხი გამოფხიზლების გზას დაადგა, შეადგინეს შეიარაღებული რაზმი და ქურდყაჩაღებს მუსრს ავლებენ. 19 აგვისტოს ამ საზოგადოებაში მოხდა პირველი საერთო კრება. კრებას დაესწრო საზოგადოების უმრავლესი ნაწილი. ლაპარაკი იყო შემდეგ თემაზე: 1) მომენტი, 2) გერმანიის შემოსვლა ჩვენში, 3) მიწის საკითხი, 4) ბოლშევიკები და მენშევიკები, 5) ჩვენი დემოკრატიული მთავრობა და წვრილ ერების საკითხი, 6) მთელი ძალების შეერთება ქართველ დემოკრატიასთან და ქურდ-ყაჩაღების ალაგმვა საერთო ძალით, 7) ორგანიზაციები სოფლად და 8) ოსების მე-5 ყრილობა.

ხალხი დიდი დაკვირვებით გვისმენდა. როდესაც კერძოთ შევეკითხე ერთ ჭაღარა ოსს, თუ რა შეხედულობისა ის დღევანდელ მდგომარეობაზე მათში და ჩვენს დღევანდელ მთავრობაზე, მან შემდეგი მიპასუხა: რა ვქნათ შენიჭირიმე, ახალგაზდობა გაგიჟდა და ჩვენ კი არაფერს აღარ გვიჯერებენ. ყველა ლაწირაკმა იარაღი აიღო ხელში და ბოროტათ ხმარობს. თუ რამეს ეტყვი, მაშინვე მოკვლით დაგემუქრება და სხვ. მთავრობაც თუ მთელ ქართველებს მოსწონთ, მაშინ ჩვენ ოსები რაღა ვართ და სხვა.

კრებიდან წამოდგა ერთი ახალგაზდა და განაცხადა, რომ მას სურს აქ აღიაროს გულ-ახდილათ ყოველივე ის უბედურება, რაც სუფევს მათში და რა არის მისი მთავარი მიზეზები, მხოლოდ თუ დანარჩენი ხალხი ამის ნებას მისცემენ.

ხალხმა ნება მისცა და შემდეგი სთქვა: „ჩვენ აქ იმდენი სალაპარაკო არაფერი გვაქვს, რამდენიც სატირალი. ჩვენი ხეობის არევ-დარევა დაიწყო თიბათვიდან, თუმცა ამას წინათაც რევოლიუციის დაწყებიდან, ჩვენში ადგილი ჰქონდა უწესოებას, მაგრამ იმდენათ არა. მაშინ კი დაიწყო გამოხიზვნა ახალქალაქისა და ახალციხისა გუჯარეთისაკენ. როცა მოაწყდა გუჯარეთს ეს ხალხი, მათ ეუბნებოდენ (გუჯარელებს), რომ არიქათ, თათრის ხელში რჩება ჩვენი ქონება და თქვენ მაინც გერგოთ; რასაც გადაარჩენთ თქვენი იყოსო. ამან წაახალისა მთელი გუჯარეთის ოსობა და იმას კი აღარ ფიქრობდენ, რომ თათარი მოდის და ჩვენც დაგვიპყრობს, არამედ—ყველა იმას ცდილობდა, რომ რაიმე ჩაეგდო ხელში და სხვა არაფერი. ამით გაძლიერდა ქურდობა, ძარცვა-გლეჯა მთელი გუჯარეთის ხეობაში, რომელიც ჩვენს ხეობასაც მოედო და აიყოლია მთელი ჩვენი ახალგაზდობა.

გუჯარეთის საზოგადოება უწინაც სახელ-გატეხილი იყო ქართლში და ოსებში, თუ საქონელი იკარგებოდა იქ ეძებდენ ხოლმე, მაგრამ დღევანდელ არეულ დროში უფრო გადააჭარბეს. აი მთავარი მიზეზი, რომ ჩვენ ხეობასაც სახელი გაუტყდა გუჯარეთში გამოხიზნულთა წყალობით... რაც შეეხება თავადების აწიოკებას, მათი ხოცვა, სახლების ძარცვა და გადაწვა, ჩვენი შეუგნებლობისა და სიბრმავის ბრალია.

მას პასუხი გავეცით და განვუმარტეთ მდგომარეობა. ხალხი კმაყოფილი დარჩა, და გამოიტანა შემდეგი განაჩენი: 1) ნდობას უცხადებთ საქართველოს დემოკრატიულ მთავრობას და მზათა ვართ ყოველივე მისი ნაბრძანევი კანონები ავასრულოთ. 2) ჩვენ მოვითხოვთ, რომ ოსურმა ეროვნულმა საბჭომ მალე გაგვაცნოს თუ რა დაადგინა მან იარაღისა და ახალი ჯარისკაცების შესახებ, რომ ამით ჩვენც ხელი შეუწყოთ საქმის ვითარებას. 3) ჩვენ სრულ იმედს გამოვსთქვამთ, რომ მთავრობის დახმარებით ჩვენ ხეობაში ავლაგმავთ ქურდბაცაცებს და ყაჩაღებს მალე. ამასთანავე ამ ხეობაში რამოდენიმე სოფლებში დაარსდა ორგანიზაციები „იაჩეიკების“ სახით და საქმე თანდათან სასურველათ წავა.

ხცისის საზოგადოება. ეს საზოგადოება ხაშურის რაიონს ეკუთვნის. აქ 200 კომლამდის ოსია. ოსებს და ქართველებს კარგი განწყობილება აქვთ—ერთმანეთში. სოფ. ყელეთში დაარსდა სოც. დემ. ორგანიზაცია, სადაც ხელმძღვანელობს თფილისის მთავარ სახელოსნოს მუშა ამხ. გიორგი ჯიოევი.

გიორგი ჯიოევი თფილისის მთავარ სახელოსნოში ყოფილი მუშაა და კარგი მომზადებულიცაა, იგი ხალხს სარგებლობას მოუტანს.

მთავრობას აქაც ნდობის თვალით უყურებენ ოსებიც და ქართველებიც.

ავლევის საზოგადოებაში. (გორის რაიონი). მცხოვრებთა უმრავლესობა ოსებია. ქურდობას და ძარცვა-გლეჯას აქ უფრო ნაკლები ადგილი აქვს. გლეხობა აქაც გამოფხიზლების გზას დაადგა. თუ დღემდის აქაური გლეხობა უნდობლობის თვალით გვიყურებდა, ჩვენ პროპაგანდისტებს, დღეს კი გვეუბნება, რომ მალ-მალე გვნახეთ ხოლმეო და სხ. ორგანიზაციები აქაც მოეწყო „იაჩეიკების“ სახით. მთავრობას ნდობას უცხადებენ. საერთოდ ზემო აღნიშნულ ადგილებში შთაბეჭდილება ასეთია—1) აწუხებთ სიძვირე, მაგ. მანუფაქტურა, ნავთი, ძაფი და სხვადასხვა საჭიროებათა უქონლობა. 2) ჯარში გასაწვევ ახალგაზდებზე სდუმან. ამბობენ, რომ იქ (ჯარში) უმეტესები თავადები იქნებიან და ისინი რა ხეირს დაგვაყრიანო და სხვ. კარგი იქნებოდა, რომ ოსების სახელობაზე ყოფილიყო პოლკები, სადაც ქართველებიც იქნებოდა და ოსი აფიცრებიცო. 3) თუ ოსურ ეროვნულმა საბჭომ მთავრობის დახმარებით მკაცრი ზომები არ მიიღო ნაძირალების იარაღის ასაყრელად, მაშინ შეუძლებელია მშვიდობიან გზით მათი იარაღის აყრა. რაც შეეხება დანარჩენ ადგილებში: ყორნისში, წუნარში და ჯავის ხეობაში, ამის შესახებ შემდეგ.

ან. ბიბილოვი.

პროვინცია

საჯევახოს მხარე (გურია). 23 აგვისტოს საჯევახოს მხარეში არაჩვეულებრივი და უმაგალითო წვიმა მოვიდა, რომლის მზგავსი ჯერ არავის მოსწრია. წვიმამ დილიდგან საღამომდე გასტანა. არაჩვეულებრივი ნიაღვარისაგან უდიდესი ზარალი მიეცა სიმინდის და ლომის ყანებს. მთა საჯევახოს მიდამოზე გადმომდინარე წყალმა ხევისწყალმა ნაპირები გადმოხეთქა და მახლობელი ყანები სულ წალეკა. გააფუჭა და წაიღო მრავალი წისქვილები და აგრეთვე სახლები საყორნიის ფრიალო კლდესთან, გასწყვიტა საჯეოხოდგან ჩოხატაურისკენ მიმავალი სათოსტო შოშის გზა ისე, რომ აწ ამ გზას ხეირიანად გაკეთება არც კი ეხერხება. მდინარე ხევისწყალმა გააფუჭა რკინის გზა, შესანიშნავი რკინის ხიდე და სადგურ საჯევახოს ქვეით მატარებელი ვეღარ დადის. საზოგადო ზარალი მარტო ხევისწყალისგან მოყენებული რამოდენიმე მილიონისა იქნება. აგრეთვე უნდა აღვნიშნოთ, რომ ამ უმაგალითო ავდრის დროს მიწა მრავალ ალაგას ჩვავებათ დაიძრა მთებიდან ჭალებისაკენ. სასოფლო გზები თითქმის სულმთლად გაფუჭდა და სოფლელებს მისს შეკეთებაზე დიდი შრომა სჭირდება. უამისოდაც გაჭირვებული და დამშეული მშრომელი ხალხი ამ უეცარი უბედურებით დიდ საგონებელშია ჩავარდნილი. ყანებს ამ ავდრამდე კარგი პირი უჩანდა, მაგრამ ახლა დიდათ დაზარალებულია. კიდევ კარგი რომ ეს საშინელი წვიმა დღისით იყო და ამას უნდა მივაწეროთ, რომ ადამიანის მსხვერპლი არ არის. უამისოდაც მთელი საჯევახოს მხარის ხალხი უსიმინდობის გამო მეტად გაჭირვებული იყო და ამ საშინელ ავდრის გამო ყოველი ოჯახი საშინლად დაზარალებულია. მთელი საჯევახო შიმშილობის გამო მეტად უნუგეშო მდგომარეობაშია და საჭიროებს დახმარებას მთავრობისაგან. ყველამ აშკარათ ვაცით, რომ განსაკუთრებით შინაურმა მტერმა ჩვენს სანუგეშო რევოლიუციონურ მთავრობას საკმაოთ ხელი შეუშალეს, თორემ სასურსათო საქმე ასე უმოქმედოთ არ იქნებოდა და მთავრობა დამშეულებს ჯეროვან მზრუნველობას გაგვიწევდა. საჯევახოს მხარისათვის მეტად საჭიროა დაჩქარებით სურსათის მხრივ საჭირო ყურადღება მთავრობისაგან, თუ კი ამაზე რაიმე საშვალება მოეპოვება ჩვენს მთავრობას.

მელქისედექი.

სოფ. ქვემო-ჭალა (გორის მაზრა) 3 სექტემბერს რაიონის სოფლების ერობის არჩევნების კომისიების შეერთებულმა კრებამ სხვათა შორის აუცილებელ საჭიროდ სცნო ყოფილი ქვემო-ჭალის სამკითხველოს აღდგენა, რისთვისაც არჩეულ იქნა გამგეობა. ამ გამგეობას დაევალა: მიღება აქამდე შენახული ყოფილი სამკითხველოს წიგნებისა, გამონახვა სამკითხველოსთვის შესაფერი ბინისა ს. ქვემო-ჭალის ცენტრში, წევრების მოპოვება და სამკითხველოს ხელახალი ამოძრავება, რაც დიდ სარგებლობას მისცემს ხალხს. კრებამვე სურვილი გამოსთქვა სამკითხველო დროებით მოეწყოს მოქალ. გიორგი ივანეს ძე ამილახვრის სახლში. გაიმართა იქვე სამკითხველოს წევრთა შორის ხელის მოწერა. შეაგროვეს 45 მანეთი ჟურნალ-გაზეთების გამოსაწერ ფონდად. საწევრო გადასახადი დააწესეს წლიურად ექვსი მანეთი. სამკითხველოს ახლად არჩეული გამგეობა დიდის მადლობით მიიღებს ყოველგვარ შემოწირულებას და დახმარებას: ფულით, წიგნებით, ჟურნალ-გაზეთების გამოწერით და ამისდაგვარი ქველმოქმედებებით.

შემოწირულება ყოველგვარი მიიღება შემდეგი მისამართებით: 1) სადგ. კასპი, სოფ. ქვ. ჭალა სამკითხველოს გამგეს ალექსანდრე ფრუიძეს, 2) თფილისში: გიორგის ქ. № 2, ქვაშვეთის (სახლის) ეკკლესიის ეზოში ქეთო ილურიძეს.

გამგე ალ. ფრუიძე.

ყარაიაზი. 1 სექტემბერს მთავრობის განკარგულებით ჯავშნიანი მატარებელი № 1 ლი გაიგზავნა სად. ყარაიაზში, რომელსაც დავალებული ქონდა იქ თივაზე მომუშავე მთავრობის მუშების დაცვა, თათართა ბრბოსაგან, რომელნიც ჩვენს მუშებს თივის მოგროვებას არ ანებებდენ და მას ცეცხლით სწვავდენ. 3 სექტემბერს, მთავრობის რწმუნებულის განკარგულებით გაგზავნილ იქნა სამუშაოთ რამდენიმე მუშა, რომელთაც თან გაყვა მცველათ მთავრობის ჯარიდან 90 კაცი. ყარაიაზსა და ბეუკაზ შუა საღამოს ჩვენ გავემგზავრეთ სამუშაო ადგილების მიდამოების დასათვალიერებლად. ბეუკ იაზის მიახლოვებისას 3—4 ვერსის მოშორებულ ლიანდაგიდგან ჩვენ შევამჩნიეთ, რომ ოსმალთა ბრბოები შემოსევოდენ ჩვენ მუშებსა და მათ მცველებს, მათ თივის ალყა შემოერტყათ და დაგროვილ თივისთვის ცეცხლი წაეკიდებიათ. ჩვენ მაშინვე საჭირო ზომები მივიღეთ მათ განსათავისუფლებლათ. მატარებლიდან სამჯერ გავისროლეთ ყუმბარა, რის შემდეგაც ბრბო გაიფანტა; ხოლო მუშებმა და ჯარის-კაცებმა რაკი მათ თავი დააღწიეს—ჩვენთან მოვიდნენ, რომლებიც სად. ბეუკ-იაზში წავიყვანეთ და იქ დავტოვეთ; ხოლო ჩვენ კი კვლავ ყარაიაზში გამოვბრუნდით, ცნობის მოსატანათ და ორთქლ-მავალისთვის წყალის მისაღებათ. აქ დავათვალიერეთ ახლო მიდამოები და რაკი არავითარი საფრთხე აღარ იყო მოსალოდნელი ჩვენ 4 სექტემბერს თფილისისაკენ გამოვემგზავრეთ ორთქმავლისათვის მაზუთის მისაღებათ, რის შემდეგაც ისევ უკან უნდა გავბრუნებულიყავით. საღამოს 8 საათზე ჩვენ უკვე გამოვემგზავრეთ. როდესაც სად. კარად—ს მიუახლოვდით—იქ ჩვენი ოთქმავალი უეცრივ ლიანდაგიდან გადავარდა. დაზიანდა ჯავშნ. მატარებ. თავის ორთქლ-მავალით. და მძიმეთ დაშავდენ ორი კაცი: ივანე დოლიძე და გაბისონია; ხოლო მსუბუქად ხუნდაძე და მემანქანე რურუა, დანარჩენები უვნებლათ გადარჩნენ. გამოირკვა, რომ მატარებლის ჩავარდნა გამოუწვევია ადგილობრივ სადგურის უფროსის უყურადღებობის, რის გამოც სასტიკი გამოძიება სწარმოებს.

ევტ. ხუნგია.

წერილი რედ. მიმართ

ამას წინათ წავიკითხე „ერთობა“-ში ი. ც—ძეს წერილი, სადაც, სხვათა შორის, სწერია, რომ ბოლშევიკურ ბრბოებს მეთაურობს ყოფილი პოლიციელი ეზბაო. აქ ლაპარაკი უნდა იყოს ეფრემ ეზბაზე, რომელზედაც წინათაც იყო „ერთობა“-ში, რომ ისა და ლაკობა არიან სოხუმში ბოლშევიკების ბელადებიო. ეზბას მე ვიცნობდი ჯერ გიმნაზიაში და მერე სტუდენტობის დროს. ეს იყო იშვიათი ადამიანი, იშვიათი მებრძოლი და დამცველი მუშათა კლასისა. ეს იყო ნამდვილი იდეის ადამიანი. მას მოსკოვში კარგად იცნობენ, როგორც სოციალისტური სტუდენტობა, ისე მუშა ხალხი. ამხანაგებს და ეზბას ნაცნობებს შეუძლიათ დაამტკიცონ ჩემ მიერ ნათქვამი მის შესახებ.

გიორგი ჭეჭეაძე.

ქ. ფოთის ნავთსადგურის გადამტვირთველ მუშების პროფესიონალური კავშირის გამგეობა ამით აცხადებს, რომ ძველი არტელები გაუქმდა და მათ ადგილზე მოქმედებს პროფესიონალური კავშირი, რომლის განკარგულებაში გადადის სამუშაოს მოწესრიგება. ძველი არტელების წევრებს ეცხადებათ, რომ ისინი ვალდებულნი არიან, გარდა ჯარში გაწვეულთა და წითელგვარდიელთა, გამოცხადდენ სამუშაოზე ერთი თვის ვადაში დღიდან ამ განცხადების გამოქვეყნებისა, წინააღმდეგ შემთხვევაში მათ ადგილი დაეკარგებათ.

(5—2) კავშირის გამგეობა.

ექიმი მ. ფ. მგალობლიშვილი

იღებს ქალების და ქირურგიულ სნეულებით ავათმყოფთ დილის 9—11 და საღამოს 5—7 საათ. მისამართი: ოლღას ქუჩა, 41. ტელ. № 9-53. (24—16)

ღია წერილი

ამხ. ვიქტორ ღლონტს და გრიგოლ კოპლატაძეს: უმორჩილესათ გთხოვ ბახვის საზოგადოებას გაუსწოროთ ანგარიში ჩემს მიერ მათზე ჩაბარებულ სიმინდში რომელიც ჩავაბარე მათ სად. ნიგოითში, თანახმად ჩემს მიერთ თქვენზე მოცემულ ხელწერილისა და აგრეთვე ეხლაც გთხოვთ ჩააბაროთ სადგურ ნიგოითში გამოწერილი საქონელი 23 მანეთად ფუთი, რაც გადარჩება ბახვის საზოგადოებას ზედმეტ თქვენთან შემოტანილი ფული, გთხოვთ დაუბრუნოთ. ამასთან 26,000 მანეთი, რომელიც გვაქვს შეტანილი ვლადიკავკაზში და რომელიც ითვლება სამინისტროში შეტანილათ თქვენ დღემდის არ მოგითხოვიათ, სანამ მოითხოვდეთ თქვენ გაუსწოროთ ანგარიში და მე ლომთათიძე ვიქნები სისხლის სამართლით პასუხის მგებელი მთავრობასთან, როგორც თითონ ამავე სამინისტროსთან მოსამსახურე მითვისებისათვის ფასების შესახებ ჩემი თხოვნის თანახმად თქვენთან დაამტკიცა ეს ფასი სასურსათო მინისტრის ამხანაგმა საბაშვილმა. თანახმად ჩემ მიერ თქვენთან ანგარიშის წარმოდგენისა. ჩემ 2040 მანეთი არის ჩემი ფული გთხოვთ ჩააბაროთ ივანე ქაიხოსროს ძე ბოლქვაძეს.

აფრასიონ ლომთათიძე.

ქალ. ქუთაისში

(მიხეილის ქუჩაზე, წითელ ხიდთან)

ქირურგიული და ქალთა სნეულებების საავათმყოფო სამშობიარო განყოფილებით.

დასაწოლ ავათმყოფს იღებენ ყოველ დროს. (24—22)

ექიმი ზ. მ. მუხაძე

იღებს სადოსტაქრო ავათმყოფთ საღამოს 5—6 საათამდე კვირა დღის გარდა, მისამართი: დიდი მთავრის ქ. № 57; ბფიცერთა ეკონომიური საზ. შენობის პირდაპირ, სახ. სვანიშვილისა. ტელ. № 5—77

ექიმი დ. ი. ჯაფარიძე

მიიღებს შინაგანის, ყურის, ყელის და ცხვირის სნეულებით ავადმყოფებს დილის 11—1 საათამდე, საღამოს 5—7 ს. მადათოვის ქუჩა № 7. ალექსანდრეს ბაღის პირდაპირ ტელეფონი 16—65.

ექიმი **დ. ჯავახიშვილი**

მიიღებს ბავშვთა და შინაგან სნეულებიან ავათმყოფთ ყოველ დღე კვირის გარდა, დილის 9—11 და საღამ. 5—7 ს. ბინა: ვერა, გუნიბის ქუჩა, № 41. ტელეფონი № 14—09.

მედიცინის დოქტორი ჟენევის უნ-ტისა

მ. გოლდშტეინი

ყოფილი ასისტენტი ბარონ როტშილდის მთავარი გოსპიტლისა და ჟენევის უნივერსიტეტის კლინიკისა

თვალის ავათმყოფობანი. ამორჩევა სათვალეებისა. მიღება 12—2 საათამდე და 4—8 საათამდე. ნიკოლოზის ქუჩა, № 32.

ექიმი ნ. ლ. ტურიაშვილი

(მედიცინის დოქტორი მიუნხენის უნივერსიტეტისა) ღებულობს ავადმყოფებს ყოველ დღე შუადღის 12—2 და საღამოს 4—5 საათ. შინაგან საბავშვო, საშვილოსნოს სნეულებანი. ნიკოლოზის ქუჩა, № 7, სიმხოვიჩის აფთიაქის გვერდით.

გაიხსნა თვალის საავადმყოფო

(მუდმივი საწოლებით)

ექიმი დ. [illegible]

ყოფილი [illegible] კლინიკისა ვენაში და პარიზში. ავათმყოფების მიღება ყოველ დღე 9 საათიდან 1 საათამდე და 4—7 ნახევარ საათამდე. მიხეილის პროსპექტი № 141 (კინემატოგრაფ „აპოლოს“ ახლო) მძიმე ავათმყოფები და საოპერაციები მიიღებიან სრულ პანსიონში. ტელეფ. 5—96.

სამკურნალო კაბინეთი

ექიმ ალექსანდრე დავითის ძის

კეკელიასი

იღებს კანისა, ვენერიულის და სიფილისით ავათმყოფებს (914—606 ის შეშხაპუნება). ავათმყოფთა მიღება დილის 9 საათ. 11 საათამდე და საღამოს 5 საათიდან 7 საათამდე. მიხეილის პროსპექტი, № 116, სასტუმრო „ნოე“-ს პირდაპირ. ტელეფონი 14—28.

ექიმი ი. გ. კონიევი.

იღებს შინაგან სნეულებით ავათმყოფთ საღამოს 5—7 საათამდე. ვერა, ვარლამუბნის ქ. № 3. (24—22)

ექიმი ნ. ი. მახვილაძე

იღებს სპეციალურად—მალარიით (ციება) დამისი შედეგებით დასნეულებულ **სისხლის ნაკლებობით, გულისა, ფილტვისა, ქარებით და სხვა შინაგან სნეულებით** ავათმყოფთ ყოველ დღე საღამოთი 5—7 საათამდე. ელექტრიზაცია და მასსაჟი. მისამართი: მოსკოვის ქ. № 1[illegible] ზემელის აფთიაქის მახლობლათ.

ექ. ქალი რ. ბ. შიშლო-საბაშვილი

მედიცინის დოქტორი ჟენევის უნივერსიტეტისა და ედინბურგის მედიკურ-ქირურგიულ კოლლეჯისა. იღებს ყოველ დღე **შინაგან, ქალურ და ვენერიულ** ავადმყოფთ და იძლევა ხაზებით დარიგებას. სიფილისის წამლობა ახალი მეთოდებით. დილის 10—12 ს. და საღამოს 6—7 ნახ. საათამდე. სერგიევის ქუჩა (სოლოლაკი) სახლი № 9. ტელ. 14—74.

ფინანსთა სამინისტროსთან არსებულ განსაკუთრებული სალიკვიდაციო განყოფილებისაგან

თანახმად საქართველოს დემოკ. რესპუბლიკის მთავრობის 5 სექტემბრის დადგენილებისა 15 სექტემბრიდან კავკასიის და ამიერ-კავკასიის ყოფილ ფრონტების ლიკვიდაცია მომხდარ დაწესებულებების, სამმართველოების, სამხედრო-საზოგადოებრივ ორგანიზაციების და სამხედრო ნაწილების მოხელეებს მოესპობათ ამავე დაწესებულებებისაგან მიცემულ ასიგნოვკებისა და ჩეკების განაღდება. ფულის დოკუმენტების განაღდების მაგიერ აღნიშნულ რიცხვიდან სათანადო დაწესებულებას ევალებათ აძლიონ ამ დოკუმენტების მეპატრონეთ მოწმობები, რომ ისინი კრედიტორები არიან რუსეთის სახელმწიფოსი. 15 სექტემბრიდან სალიკვიდაციო განყოფილებაში შეტანილ ზემო აღნიშნული ფულის დოკუმენტებს არ განიხილავს. მთავარი გამგე განსაკუთრებულ სალიკვიდაციო განყოფილებისა (ან და მისი მოადგილე) მიიღებს მთხოვნელებს ყოველ დღე (კვირა უქმე დღეების გარდა) 10—1 საათამდე, ფინანსთა სამინისტროს შენობაში (გოლოვინის პრ. 22)

მთავარი გამგე: დ. აფხაზი.

საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მართებლობის 16 მკათათვის დადგენილებისამებრ არსდება საქართველოს რესპუბლიკის **წითელი ჯვრის საზოგადოება**, რომლის

დამფუძნებელი კრება

მოხდება კვირას, 8 სექტემბერს, დილის 12 საათზე, ქალაქის საბჭოს დარბაზში.

დღის წესრიგი:

1. ექ. მ. ზანდუკელის მოხსენება.
2. საზოგადოების წესდების პროექტის განხილვა და დამტკიცება.
3. საზოგადოების მთავარი გამგეობისა და სარევიზიო კომისიის წევრთა არჩევა.

კრებაზე დასწრება შეუძლია საქართველოს რესპუბლიკის ყველა ქვეშევრდომს, ხოლო ხმის უფლება მიეცემა, ვინც შეიტანს საზოგადოების მოლარესთან წლიურ გადასახადს, რომლის მიღებაც დავალებული აქვს ამავე კრებაზე ა. ხუციშვილს.

(2—2)

---

10 სექტემბერს, დილის 10 საათზე

ამიერ-კავკასიის კოოპერატივთა კავშირის შენობაში (მიხეილის ქუჩა, 178)

შესდგება

ამიერ-კავკასიის კოოპერატივთა რწმუნებულების ყრილობა

დღის წესრიგი: 1) გამგეობის მოხსენება საერთო მოქმედების შესახებ წარსულ წელს;
2) კავშირის სამოქმედო გეგმა 1918 წ;
3) განხილვა და დამტკიცება 1917 წლის ანგარიშისა;
4) განხილვა და დამტკიცება 1918 წ. ხარჯთ-აღრიცხვისა;
5) კავშირის რეორგანიზაცია;
6) კოლექტიური ხელშეკრულობის განხილვა;
7) დამატებითი არჩევნები გამგეობის წევრებისა;
8) დამატებითი არჩევნები სარევიზიო კომისიის წევრებისა;
9) დამატებითი არჩევნები მეთვალყურე საბჭოს წევრებისა;

თითოეულ მოკავშირე კოოპერატივს უფლება აქვს გამოგზავნოს ორი წარმომადგენელი და კიდევ ერთი თუ საერთო წლიური ჯამი მისი კავშირის საშუალებით ნავაჭრისა აღემატება 25,000 მან. ორი წარმომადგენელი, თუ ასეთი აღემატება 50,000 მან. საერთოდ რწმუნებულთა რიცხვი ერთი საზოგადოებისა 4-ს უნდა აღემატებოდეს (წესდ. მუხ 29).

კრება, თანახმად წესდების მე 33 მუხლისა, კანონიერად ჩაითვლება, მიუხედავად რწმუნებულთა დამსწრე რიცხვისა.

(3—2) ამიერ-კავკასიის კოოპერატივთა კავშირის გამგეობა.

სოც.-დემ. პარტიის საოლქო კომიტეტთან მოეწყო გაფართოებული სეკრეტარიატი, რომელიც აძლევს პროვინციის ორგანიზაციებს პასუხს ყოველგვარ შეკითხვებზე. სეკრეტარიატი მოთავსებულია „ერთობის“ რედაქციის გვერდით, გოლოვინის პრ. № 12. აქვე ხდება პროპაგანდისტების ჩაწერა პარტიულ საქმეებზე სამუშაოთ. ბიურო ღიაა დილის 9—2 საათამდე, საღამოს 5—8 საათამდე. ტელეფონი № 16—62.